

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva
ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126.
Inseratni oddetek: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka uli-
ca št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica
št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošti čez zavodih: Ljub-
ljana št. 11842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina ena mesecno Din 2.-
Za tuzemstvo Din 40.-
Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Tele-
fon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Maribor, Gosposka ulica 11. Telefon
št. 2440.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi
po tarifu.

Društvo narodov in Japonska

V Ženevi se napoveduje odločitev. Spor zaradi roparskega japonskega vpa-
da v Mandžurijo prihaja do svojega vi-
ška, toda samo, v kolikor se tiče Dru-
štva narodov, glede Azije same pa nihče
ne ve, kakše viške bo še dosegel. Reševa-
nje spora se je v Ženevi odlagalo dovolj
dolgo, Društvo narodov je delalo pač
nad vse oprežno in se mu prenatrpanost
tudi od najstarejših sodnikov ne more oči-
tati. Pa je kljub temu prišel čas, ko se
niti pred tem previdnim ženevskim for-
umom zadeva ne da več prelagati.

Odločitev pač ni lahka. Najlažja je še
s čisto teoretičnega, načelnega vidika.
Tu gre čisto enostavno za brutalno ja-
pansko intervencijo v Mandžuriji, od-
nosno sploh na Kitajskem, gre za uno-
rabo orožja, za samolastno vojaško
ekskluzijo, kjer bi moralo govoriti mi-
rovno orožje ženevskih razsodišč. Iz
tega osnovnega dejstva izvira vse dru-
go, vse posledice, ki je med njimi usta-
novitev samosvoje Mandžurijske vseh-
kar najvažnejša in najusodnejša. Toda ta
načelno enostavna pot se silno kompli-
cira v nadaljnjem postopanju, kakor
hitro se nemre jemljejo v poštev raz-
novrstne okoliščine. Pa še pri krepkem
takem upoštevanju je prišlo poročilo
Litvovne preiskovalne komisije do za-
ključka, ki za Tokio ni ugoden, in je
odbor devetnajstoročje prav tako postavi-
l smernice za sklepanje plenuma, ki
japonsko postopanje popolnoma zavra-
ča. In sedaj je na vrsti plenurno Dru-
štvo narodov, da končno izreče svojo
sodbo v tej aferi in potrdi, odnosno
sprejme sklep devetnajstoročja ali pa po-
išče kak drugačen izhod, kar pa bi se
moglo le težko poizkusiti.

Tu pa stoji že pripravljena Japonska,
da reagira nemudoma na ženevsko od-
ločitev. Ta reakcija se ne napoveduje v
simpatični obliki, to se pravi, da se Ja-
panska nikakor ne misli podrediti skle-
pom Ženeve, marveč napoveduje krat-
ko in malo izstop iz Društva narodov.
In diplomacija v Ženevi in drugod že
prav resno razmišlja o japonski pretnji
ter tehta, koliko bi mogla nje realizaci-
ja prinesiti bodisi škode ali koristi.
Vsekakor pa je vsa zaneva za Ženevo
silno neprijetna. Če izstopi iz Društva
narodov majhna država, učinek ni va-
lik, ali ako izstopi večšina, je to za de-
jansko in moralno avtoriteto Društva
narodov huđa preizkušnja, siino neva-
ren precedenčni primer, ki bi mogel do-
vesti za seboj nešteto nepravil. Japon-
ska bi se od tega trenutka čutila na-
pram Kitajski popolnoma prosto. Če je
že doslej, ko je itak imela komaj trohi-
co obzir do DN, nastopala tako bru-
talno, kako nastopanje je pričakovati
sele v bodočnosti. Vojaška osvojitve
Džehola, ki so priprave zanjo očividno
že popolnoma končane in ki se napove-
duje skoro že na ure podrobno, je izven
dvoma. Uspeh ji je zagotovljen, o tem
si ne smemo delati nikakih iluzij, naj se
Kitajska še tako mirzično pripravlja na
obrambo, uspeh ostane pač zanjo nedo-
segljiv. Zakaj s preprostim orožjem, ne-
zadostno organizacijo in neštetiimi dru-
gimi pomanjkljivostmi, ki jih tudi na-
rodni fanatizem ne more izbrisati, se ki-
tajska armada absolutno ne more me-
riti z moderno opremljenimi japonski-
mi silami. Zato se zopet ne čudimo, da
je iz ženevskih krogov opozorjalo Ki-
tajci, naj nikakor ne pričakujejo pomo-
či od Društva narodov ali njegovih čla-
nov, v primeru, da izstopi Japonska
navali nanje. To je zelo važno opozorilo,
ki pa se mora seveda realističnemu opa-
zovalcu zdeti samo ob sebi umljivo.

Pri stvari je tu še drug kočljiv pro-
blem. Ako Japonska izstopi, ne more
več opravljati mandata nad Karolinskimi
in Maršalskimi otoki, nekdanjo nem-
ško kolonialno posestjo, mandata, ki ga
je dobila pač kot članica Društva nar-
odov. Toda kdo bi pričakoval tolike logi-
ke od Tokia; nasprotno, nihče ne raču-
na resno s tako možnostjo, marveč prej
s kako aneksijo ali čim podobnim. In
kdo pričakuje, da bo Društvo narodov
resno poskusilo prisiliti Japonsko, da
mu izroči imenovano otočje?
Res, da je na Kitajskem nered in da
občena varnost tamkaj ni zadostna, kaj
še idealna. Toda tudi to še ne upa-
vuje Japoncev, da posegajo po takih
roparskih sredstvih, marveč jih vežejo
še vedno ženevske določbe za medna-
rodno obveščanje. To je logika odbora
devetnajstoročja. Sedaj gre za to, ali se
bo tudi plenurno Društvo narodov posta-
vil na to stališče logike in moralnega
ter pravnega čuta, ali pa bo upošteval
dejansko stanje ter poskusil najti for-
mulo, ki bi ohranila celotno zgradbo, pa
makar za ceno nekaterih prav zelo vid-
nih in za bodočnost zelo nevarnih raz-
pok.

Smrt generala Ristića

Beograd, 23. febr. p. Dopoldne je v Beo-
gradu umrl znani general Stanoje Ristić,
eden izmed elitnih častnikov naše vojske.
Bil je odlični organizator in vojaški stro-
kovnjak. Zelo aktivno je sodeloval tudi v
zadnji svetovni vojni.

Mala antanta in tihotapstvo orožja

Prvi komunike stalnega tajništva Male antante v
Ženevi — Nova avstrijska afeta zaradi hirtenberškega
orožja

Ženeva, 23. februarja. s. Kot prvi živ-
ljenjski znak objavlja danes novo tajništvo
stalnega sveta Male antante oficijelni komu-
nike o hirtenberški zadevi, ki pravi, da se
je v javnosti po debati v angleški spodnji
zbornici in v glavnem odboru avstrijskega
parlamenta mislilo, da je zadeva zaradi ti-
hotapstva orožja v Hirtenbergu zaključena.
To naziranje ni točno, dasi je stvar na poti
do ureditve. Vlade Male antante so najprej
sklenile, da bodo spravile lo vprašanje pred
svet Društva narodov, nato pa so sprejele
ponudbo francoske in angleške vlade, da se
izvede diplomatski koraki. Pri tem so si
pridržale pravico, da bodo afero spravile
pred svet Društva narodov, če Avstrija ne
bo mogla dati zadovoljivega odgovora. Tre-
nutno čakajo vlade Male antante na obvo-
stilo angleške in francoske vlade, nakar se
bodo šele končno odločile za nastop
pred svetom Društva narodov.

Dunaj, 23. februarja. s. Zvezni kancelar
je sredi izvedel, da je imel generalni rav-
natelj avstrijskih zveznih železnic z zasloni-
niki nameščencev razgovore zaradi prevoza
hirtenberškega orožja na način, ki ne ustre-
ja intencijam vlade. Zvezni kancelar je, do-
sleden svoji izjavi v zadevi tega orožja, ob-
vestil o tem zveznega ministra za trgovino
in promet dr. Jakonciga, ki je sporazumno
z njim in predsednikom zveznih železnic od-

redil takojšnjo odstavitev generalnega rav-
natelja. Vodstvo zveznih železnic je bilo po-
verjeno ravnatelju, ministerjalnemu svet-
niku Schöpferju.

»Neues Wiener Extrablatt« objavlja o od-
stopitvi generalnega ravnatelja zveznih žele-
znic dr. inž. Egon Seefehlnerja senzacion-
alne podrobnosti. Po informacijah tega li-
sta se je generalni ravnatelj Seefehlner iz-
doslej popolnoma nepojasnjenih vzrokov od-
ločil, da je stavil enemu izmed vodilnih
funkcionarjev v železniških sindikalnih
organizacij in članu Narodnega sveta Kon-
tigu čuden predlog, po katerem bi bil za od-
škodnino 150.000 šilingov pripravljen prista-
ti na naslednjo zlorabo: Orožje, ki je še v
Hirtenbergu, naj bi se poslalo dalje na Mad-
žarsko, in sicer naj bi se vagoni, naloženi s
puškami, deklarirali kot prazni, obenem pa
naj bi se prazni vagoni z deklaracijo orožja
poslali v Italijo. Ko je zvezni kancelar dr.
Dollfus sredi pozno zvečer izvedel za ta
nenavadni požnos zlorabe generalnega rav-
natelja Seefehlnerja, ga je takoj pozval v
svoj urad. Ker je bil dejanski stan nedvo-
umno ugotovljen, je bil generalni ravnatelj
še v teku noči suspendiran iz službe. Kakor
se je izvedelo, je železniška sindikalna
organizacija dejansko že prej prejela ome-
njeni znesek za svoj podporni fond.

Francija stoji na straži!

Francoski senat je odobril finančni načrt vlade,
odklonil pa je znižanje vojaških kreditov

Pariz, 23. febr. s. Senat je na nočni seji
z 230 glasovi proti 70 sprejel finančni na-
črt vlade, toda z mnogimi izjemami. Glavni
predmet nočne razprave je tvoril
člen o znižanju vojaških kreditov, ki je
bil končno od senata odklonjen. Poroče-
valci treh udeležencev ministrstev in sicer
vojnega, zrakoplovnega in mornariškega
ministrstva so se energično izjavili proti
znižanju vojaških kreditov. Več govorni-
kov je omenjalo nemško oklopno križarko
»Deutschland« in italijansko vojni brodov-
je, ki je po njihovem mnenju zelo močno.
Najbolj ostro je govoril Millerand,
ki je trdil, da se naravnost približujemo
vojni. Obžaloval je, da je prišlo do izpra-
znice Porenja, ki je bila začetek škandaloz-
nih manifestacij. Nemčija se je osvobodila
bremen reparacij ter skuša danes doseči
vojaško enakopravnost. Nemčija želi, da bi
se druge države razorožile. Millerand je
pozdravil novo organizacijo Male antante
kot dragoceno jamstvo miru. Francija ne
sme ostati pasivna ter se predvsem ne
razorožiti.

Ministrski predsednik Daladier je

skušal v svojem odgovoru pomiriti govorni-
ka z izjavo, da se bo kredit za narodno
obrambo znižal za 45 milijonov frankov.
Ako bi pa kak dogodek zahteval zvišanje
vojaških kreditov, more senat računati
nanj. Na namigavanje na nemško oklopno
križarko »Deutschland« je Daladier odgo-
voril, da se že gradi francoska križarka
»Dunkerque«. Francosko zrakoplovno bro-
dovje je močnejše kakor italijansko, ker
ima na razpolago kredit od 2,5 milijarde
frankov, dotim ima italijansko zrakoplov-
stvo samo poldrugo milijardo. Daladier je
poudarjal, da ima popolno zaupanje v var-
nost Francije.

Kljub pozivu ministrskega predsednika,
naj bi se člen sprejel brez izjem, je
senat sprejel predlog, naj se vojaški kredi-
ti znižajo za 1000 frankov za proračun-
ske dvajsetletje. S to formulacijo, naj bi se
zbornici omogočilo nalti srednjo pot med
zahtevami vlade in željami senata.
Celotni finančni načrt je senat sprejel z
230 glasovi proti 70, dotim je redukcijo
vojaških kreditov zavrnil s 170 glasovi
proti 133.

Hitlerjevci se izgovarjajo na komuniste

Göring zvrča krivdo za krvave izgrede na provokatorje, češ, da so
se vtihotapili komunisti v narodno-socialistične vrste

Berlin, 23. februarja. AA. Glede na iz-
grede na shodu centrumašev v Krefeldu,
kjer so narodni socialisti napadli bivše-
ga ministra Stegerwolda, je državni komi-
sar za Prusijo in državni minister Göring
objavil centrumu, da bo izvršil najstrožjo
preiskavo in ukretil vse potrebno, da v bo-
doče ne pride več do podobnih stvari. Oh-
enec je izjavil, da ima v rokah zadosti
dokazov, da so se v narodno-socialistično
stranko vtihotapile skupine provokatorjev,
ki povzročajo spopade s policijo, in da so
nedavno komunisti v uniformah napadali
oddelke in drugih nacionalističnih dru-
štev izvršili teroristična dejanja.

Nadalje je Göring poslal napadalnim
oddelkom naslednje pismo:
Trpeti ste kakor jaz 14 let zaničevanje
in prezir, toda v bodoče ne boste več
Nemci drugega reda. Temveč svobodne in
ponosne opore nove Nemčije. Zaupanje,
ki ga imam v vas, je neomejeno, toda tudi

vi mi morate izkazovati popolno zaupanje.
Ker je vaša dolžnost, da me podpirate pri
izvrševanju moje tako velike naloge, vas
pozivam, da dokazete nemškemu narodu,
da spadajo disciplina, zvestoba, izpolnje-
vanje dolžnosti in tovariški duh med naj-
lepše človeške vrednosti. Odstranite iz
svojih vrst volune in provokatorje, ki so
jih nasprotniki vtihotapili med vas, da vas
kompromitirajo.

Berlin, 23. februarj. g. Streljanje v
Spandau in Moabitu, pri katerem sta bili
dve osebi ubiti, več ljudi pa hudo ranje-
nih, je zahtevalo dve nadaljnji smrtni žrt-
vi. Danes sta v bolnici umrli neki komu-
nist in neki član »Reichsbannerja«, ki sta
bila večkrat ranjena pri tem streljanju. Kot
žrtve spopada med narodnimi socialisti in
člani »Reichsbannerja« je umrl v Hanno-
vru zaradi dobljene rane neki narodni so-
cialist.

Prijateljstvo med Poljsko in Francijo

Varšava, 23. februarja. AA. V debati o
ekspoziciji zunanjega ministra Becka v parla-
mentnem odboru za zunanje zadeve je po-
stanelec vlade večine Rubel ugotovil, da ob-
stoje tri temeljna načela poljske zunanje
politike, o katerih so si vsi Poljaki edini.
To so: 1. ohranitev miru; 2. nedotakljivost
poljskega ozemlja in 3. ohranitev obstoje-
čih zvez. Nadalje je poslanec Rubel dejal,
da zveza Poljske s Francijo ni nikakoli
umetna in tudi ne začasna tvorba, temveč
da temelji na življenjskih potrebah obeh dr-
žav. Opozicijci poslance Stronski je nato
kritiziral zunanjo politiko ministra Becka
ter je med drugim izjavil, da nekatera do-
ločila francoskega razorožitvenega načrta
niso popolnoma v skladu s poljskimi inter-
esi.

Nova ameriška vlada

London, 23. februarja. AA. »Manchester
Guardian« poroča iz Washingtona, da bo
nova vlada po informacijah iz dobrih virov
sestavljena takole: državni tajnik za zuna-
nje zadeve Hull; zakladni tajnik Woodwin;
vojna Dorn, bivši guverner Utah; državni
tožilec (attorney general) Walsh, senator z
Montane; poštni minister (postmaster gene-
ral) Farley; mornarica Swanson, senator iz

Virginie; notranje zadeve Ickes, odvetnik v
Chicago; kmetijstvo Allace; trgovina Dro-
per, ki je vodil ta resor že v Wilsonovem
ministrstvu; delo miss France Perkins. Če-
prav se ni uradnega potrdila glede zasedbe
resorov za pošto, državno tajništvo in za-
kladno ministrstvo, smatrajo to listo kljub
temu za točno. Listi so jo z odobravanjem
sprejeli.

Najdišča zlata v Mandžuriji

Tokio, 23. febr. g. V krajih ob spodnjem
Amurju in Sungariju, v severni Mandžu-
riji so našli ležišča 3800 ton zlata v vred-
nosti 2,8 milijarde dolarjev, ki jih je treba
s strokovnjaki eksploatirati. To vest je
prinesel v Tokio neki profesor univerze v
Kiotu z ekspedicije v onih krajih. Profesor
je z oddelkom številnih inženjerjev, ki
je bil deljen štatu kvantunske armade,
vršil tamkaj geološka raziskavanja in je
pri tem zadel na zalogo zlata. Sedaj se vr-
šijo prve priprave za eksploatacijo teh na-
ravnih zakladov in je v ta namen anga-
žiranih 200 inženjerjev in rudarskih strok-
ovnikov. Rudarje za to delo bodo po ve-
čini vzeli iz japonske vojske in sicer, ker
je treba tamkaj samo zanesljivih ljudi in
tudi zaradi tega, da dobijo delo ljudje, ki
so služili v vojski. Zlato bodo odvažali z
letali, ker so dosedanje zveze prešle in
tudi varnost na železnicih trenutno še
vedno zelo majhna.

Razorožitvena pogajanja pred odločitvijo

Francoski delegat Cot o stanju razorožitvenih po-
gajanj in o stališču Rusije do razorožitve

Ženeva, 23. februarja. AA. Po govoru
francoskega delegata Cota, ki je v velikih
obrisih podal ekspozice o internacionalizaciji
civilnega letalstva, je odbor za zračno raz-
orožitev sklenil, da prične podrobno raz-
pravo o internacionalizaciji letalstva.

Pariz, 23. februarja. AA. Davi sen je
francoski delegat v Ženevi, minister Cot,
vrnil v Pariz. Zastopniku lista »Paris Mi-
dia« je izjavil: »Razorožitvena konferenca
je prišla na tisto točko, ko se bo brezpo-
gojno treba odločiti. Kmalu se bo videlo,
katere države imajo iskreno voljo za raz-
orožitev, pdd čemer je treba razumeti re-
dukcijo vsega oboroževanja pod nadzor-
stvom takšnega Društva narodov, ki bo
zmožno zajameti vsaki državi varnost.

Glede razorožitve v zraku, kjer sen v
imenu Francije posebno jaz angažiran, mor-
am izjaviti, da je moj vtis dober. Fran-
coska teza si pridobiva čim dalje več sim-
patij in zato moramo pri njej vztrajati.
Naše edino sredstvo je, da postavimo
skupno fronto vseh narodov, ki iskreno že-
le organiziranje miru, proti nekaterim mi-
tarizmom, ki postajajo posebno agresivni
in vzmirljivi.

Ko je poročevalec omenil, da je sovjet-

ski delegat Litvinov nedavno zavzel ugod-
no stališče nasproti francoskemu načrtu, je
Cot odgovoril: »Mislim, da tudi sovjetsko
Rusijo vzmirlja naraščanje nekaterih na-
cionalizmov. Odtod njena preorientacija.
Tega se lahko samo veselimo. Iz tega se
tudi vidi, kako prav smo imeli, da smo
sklenili in podpisali pakt o nenapadenju,
ki je dal svetu nov element stabilizacije.

Ženeva, 23. februarja. AA. Na razoro-
žitveni konferenci je v razpravi o franco-
skem načrtu reformne armad predsednik
Henderson zavrnil Nadolnjevo zahtevo
po prioriteti razprave o vojaškem mate-
rijalu, češ, da ni v skladu s pravilnikom.

New York, 23. februarja. AA. Roosevelt
je izjavil, da bo tudi vztrajal na strogi de-
litivi razorožitvenega vprašanja od gos-
podarskih problemov. Naglasil je, da je po
njegovem znižanju oboroževanja na vsem
svetu naivnejši pogoj za gospodarsko
obnovo. Razen tega upa, da bo ženevska
konferenca v kratkem obrodila pozitivne
uspehe.

Norman Davis bo tudi v bodoče ostal za-
stopnik ameriške vlade na razorožitveni
konferenci in v pripravljalnem odboru za
mednarodno gospodarsko konferenco.

Zakon o občinah sprejet

Narodna skupščina je sprejela zakon o občinah, senat
pa je odobril zakon o volitvah narodnih poslancev

Beograd, 23. febr. p. Seje Narodne skup-
ščine, ki je bila dopoldne, so se udeležili
tudi ministrski predsednik dr. Sršić in
več drugih ministrstev. Po prečitavanju zapi-
snika je povzel besedo posl. dr. Bogumil
Vošnjak, da popravi vtis, ki ga je na-
pravil njegov govor o Crnogorcih in Crno-
gorcih. Ugotovil je, da so »neki« napa-
čno razumeli, ker ni imel namena žaliti
Crnogorcev in Crnogorci. Svoj čas je v
Ljubljanskem »Jutru« objavil obširno stu-
dijo, v kateri pohvalno govori o Crnogorcih
in ter je citiral nekoliko crnogorskih na-
rodnih anekdot. Od izvajanj o Crnogorcih
je prešel na žensko vprašanje in zahteval
žensko volilno pravico. Zahteval je, naj
dobi vsaka žena, ki je dovršila najmanj
srednjo šolo, volilno pravico. To svojo za-
htevo je utemeljeval, da je v naših severnih
krajih konfessionalizem zastupil srca na-
ših žen, zaradi česar je potrebna previd-
nost pri ureditvi vprašanja ženske volilne
pravice.

Nato je bil definitivno izglasovan zakon
o občinah. Glasovali so po paragrafi in
končno o celotnem zakonu. Zakon je bil s
192 proti 15 glasovom definitivno sprejet.
Nadalje je bil izvoljen odbor za prouči-
tev zakonskega načrta o mednarodni te-
talski konvenciji med Jugoslavijo in Av-
strijo. V odboru sta tudi narodna poslanka
dr. Stane Rape in Hajdinjak. V odbor za
zakonski načrt o pobujanju spolnih bolezni
sta bila med drugimi izvoljena poslanka
Drnelj in Gajšek.

V razpravi o zakonskem načrtu o zboro-
vanjih, dogovorih in društvih je poročal
poročevalec odbore večine narodni poslan-
ec Milan Dobrović, nakar je govoril za
stopnik manjšine poslanec Milivoj Perić.
Predlog manjšine pravi, da je treba orga-
nizacijo politične stranke izvesti tako, da
mora imeti stranka organizacijske odbore
po najmanj 30 članov v polovici skupnega
številca srezov v državi, tako da so ti srezi
na ozemlju vsaj dveh tretjin banovin. Va-
čina zahteva nasprotno, da morejo biti ti
srezi v vseh banovinah.

Notranji minister Žika Lazčić, ki je po-
drobno in jasno obrazložil ves zakonski
načrt, je poudarjal, da se ta načrt razli-
kuje od dosedanjega zakona zato, da bi se
z njim omogočilo tudi opoziciji sodelova-

nje pri volitvah. Nato je analiziral sam
načrt in prosil, da bi skupščina poročilo
sprejela. Zavzel se je za poročilo manjšine.
Kot poslednji je govoril se dr. Ivan Lon-
čarević, nakar je bila seja zaključena in
odročena do jutri ob 9. dopoldne.

Senat

Beograd, 23. febr. p. Senat je imel sejo
dopoldne in popoldne. Pred prehodom na
dnevni red je bilo prečitanih nekaj poročil,
med njimi tudi dve poročili imunitetnega
odbora. Odbor za proučevanje zakonskega
načrta o ukinitvi fidej-komisov je prekinil
sejo, ker je vlada načrt že predložila Na-
rodnemu predstavništvu. Senator Miloje
Jovanović je imel obširen govor, v katerem
je zahteval od predsedstva, naj preskribi,
da bodo ministri odgovarjali na interpe-
lacije senatorjev, kar doslej niso redno iz-
vrševali niti v Narodni skupščini niti v se-
natu.

Senat je nato prešel na dnevni red. Na
dnevnem redu je bilo definitivno glasova-
nje o volilnem zakonu, ki ga je senat defi-
nitivno sprejel s 45 glasovi proti 5.
Druga točka dnevnega reda je bila raz-
prava o poročilih imunitetnega odbora. Imu-
nitetni odbor je zavzel stališče, naj se se-
natorja dr. Uroš Krulj in Toma Kovačević
ne izročita sodišču. Nato je bila seja pro-
kinjena.

Na popoldanski seji je bila sporočena,
da je Narodna skupščina sprejela zakon o
občinah, ki je bil predložen senatu. Senat
je takoj izvolil odbor za proučitev tega
načrta, kar ima izvršiti v določenem roku
in predložiti svoje poročilo. Ta odbor bo
proučil tudi zakonski načrt o zborovanjih,
dogovorih in društvih.

Nato se je pričela razprava o poročilih
imunitetnega odbora. Drugo poročilo imu-
nitetnega odbora se tiče senatorjev Šerifa
Arnatovića in Miljutina Dragovića. Senat
je sklenil, da se senator Arnatović ne iz-
roči sodišču, senator Dragović pa na lastno
prošnjo izroči. Senator Dragović namreč
želi pred sodiščem dobiti satisfakcijo.

Nato je bila seja zaključena. Prihodnja
seja se bo vršila 8. marca. Na dnevne-
red bo zakon o občinah ter zakon o zboro-
vanjih, dogovorih in društvih.

Novela zakona o agrarni reformi

Beograd, 23. februarja. p. Odbor za prou-
čevanje novega agrarnega zakona je po
nekaj sejah zaključil svojo debato. Rezerv-
ni je je za naknadno končno odločitev
štiri člene te novele. Člani odbora, med
drugimi narodna poslanca Rasto Pustoslav-
šek in Milan Mravlje, so na današnji seji
obrazložili nekatere izpremembe in izpo-
složitve zakona, ki jih je minister sprejel
ter odbor na to soglasno potrdil. Na da-
našnji seji je odbor razpravljal o rezervi-
ranih paragrafi. Mnogo so debatirali o od-
škodnini za razlastitev zemljišč. Odbor je
sklenil, naj se količnik za izračunavanje
odškodnine zniža od 160 na 100. Ker vlada,
kakor je sporočil odboru minister Deme-
trović, na o izpremembo ni pristala, je
treba najti kompromis, da se omogoči spre-
jem novele v Narodni skupščini. Prihodnja
seja bo jutri ob 10. dopoldne, ko bodo
končno sklepali o noveli in rezerviranih
paragrafi.

Pogreb Nastasa Petrovića

Beograd, 23. febr. p. Danes popoldne je
bil pogreb Nastasa Petrovića, bivšega mi-
nistra in dolgoletnega parlamentarca. Cer-
kveni obredi so bili izvršeni v Vaznesenski
cerkvi.

Iz državne službe

Beograd, 23. febr. p. Sprejeta je ostavka
dr. Leva Šavlika, asistenta v drž. ženski
bolnišnici v Ljubljani. — Za eno položajno
skupino je napredoval po odredbi finančne-
ga ministra pomožni davkar Alojzij Vereš
v Brežicah.

Smrtna obsodba Jugoslovenke v Franciji

Pariz, 23. febr. AA. Iz Niverna poroča-
jo, da je tamkajšnje sodišče obsodilo na
smrt jugoslovensko državljanko Ano Ve-
lignošek, ki je lani junija v mestu Cha-
teau-Chinatu umorila svojega gospodinjca, ka-
teri je prizadela 24 ran z nožem. Ana Ve-
lignošek je stara komaj 19 let. Ko je so-
dišče izreklo razsodbo, so porotniki takoj
podpisali prošnjo na predsednika republike
za pomilostenje.

Prepoved levičarskih listov v Rumuniji

Bukarešta, 23. febr. g. Kakor se je iz-
vedelo, je vojaško državno pravdnstvo na
snočni seji sklenilo, da bo prepovedalo vse
levičarsko orijentirane liste v Rumuniji.

Mobilizacija v Kolumbiji

Buenos Aires, 23. febr. AA. Kolumbij-
ska vlada je odredila mobilizacijo vseh vo-
jaških obveznikov, starih 20 do 45 let.

RAZPRAVA O NOvem BANOVINSKEM PRORAČUNU

Včeraj se je zopet sestal plenum banovinskega sveta in na dveh sejah zaključil splošno debato — Danes se prične podrobna razprava

Ljubljana, 23. februarja.

Po enotedenskem odmoru, v katerem je razpravljali in sklepali na zadnji seji izvoljeni finančni odbor, se je danes dopoldne ob pol 10. zopet sestal banovinski svet k plenarni seji, ki so ji prisostvovali skoraj polnoštevilno vsi člani banovinskega sveta. Predsedoval je ban dr. Marušič, prisotni pa so bili tudi podban dr. Pirkmajer in namestniki raznih oddelkov banovinske uprave. Poslovanje banovinskega sveta dr. Senekovič je prečital najprej brzojavki predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev v kateri se oba ministra zahvalujeta za poslano pozdravo in želita uspešnega banovinskega sveta najboljši uspehi. Po prečitani zapisnici zadnje seje, ki je bil odobren, je g. ban otvoril generalno debato o svojem ekspoziciji, odnosno o proračunu. Kot glavna govornika sta se oglašila najprej k besedi člana banovinskega sveta dr. Lipold in dr. Obersnel, ki sta se oba v daljšem govoru bavila z vsemi vprašanji banovinske uprave in banovinskega gospodarstva. Prvi govornik dr. Lipold, se je oziral na vsa aktualna vprašanja z upravnih političnih vidikov, dočim je drugi govornik razpravljal gospodarska, socialna in kulturna vprašanja banovine.

Govor dr. Lipolda

Dr. Lipold je v svojem, s pozornostjo poslušanim in z odobravanjem sprejetem govoru med drugim izjavil:

Na otvoritveni seji banovinskega sveta smo podprali resolucijo na Nj. Vel. kraja. Umestno je, da natančneje ugotovimo, kakaj je bilo to baš sedaj potreba. V znanih punkcijah se obravnava dejstvo, da imamo izven države slovenske narodne manjšine, na način, ko da ne bi imeli svoje lastne države Jugoslavije punkcije kot naše domovine sploh ne omenjajo, ne omenjajo kraja in dinastije. Tako se je zgodilo, da so sovražni nam inozemski listi tolačili punkcije celo v tem smislu, kakor da stremito Slovenci za osamosvojitvijo in zedinjenjem izven Jugoslavije.

Z aktom od 1. decembra 1918 se je definitivno rešilo vprašanje državne skupnosti Slovencev, Hrvatov in Srbov v kraljevini Jugoslaviji pod vladavino dinastije Karadjordjevičev. O tem vprašanju ne pripušča nobene dobiti in moramo zlasti odločno odklanjati možnost povrnitve v nezvestno stanje iz 1. decembra 1918. Obsojamo vsako stremiljenje, ki bi moglo biti naperejeno proti državi skupnosti, ker vemo, da je edino v Jugoslaviji zajamčen narodni obstoj Slovencev.

Kritika obstoječega stanja ni le dopustna, marveč je tudi potrebna, nikdar pa ne sme dirati v naše državne temelje in nikdar ne more iskati leka izven mej naše države. Zlasti moramo z ogorčenjem odkloniti, da združitev vseh Slovencev, ki živijo izven naših državnih mej z domovino, ki je ideal naših Slovencev, izrablja kak skupina v svoje politične strankarske svrhe. Kritika mora biti pozitivna, ustvarjalna; imeti mora namen izboljšanja sedanjega stanja. Neodgovorno je izrabljati težke gospodarske prilike v politično demagogijo. Posrebno je treba obvladati, da so se razni kritiki poslužili težkih razmer za to, da zabavljajo ne le na režim, ampak tudi na državo. Država mora biti nedotakljiva. Pri se tako utemeljeni kritiki političnih in gospodarskih prilik, mora biti vsak komur vedno pred očmi blaginja naroda in države.

Tudi študentom ne moremo dopuščati, da gredo v svoji kritiki preko teh mej. Univerza je naš dragocen zaklad, morajo pa študenti vedeti, do čem se njihova pravica kritike. Morajo se tudi zavedati, v kako veliki meri je potrebno, da delajo za blaginjo svojega naroda, če pomislimo, da stane državno upravo vsak študent okroglo 10.000 Din na leto.

Izredne prilike v katerih se nahajamo, bi nas morale prisiliti, da se združimo vsi k skupnemu naporu, kako bomo iz stiske čimprej srečno izšli. Najprej bo to v področnem izvršljivi, če bomo mogli doma intenzivne sodelovati pri urejanju svojih domačih prilik. Zato pozdravljamo namero vlade, da se izgradijo banke uprave in banovinske samouprave na bazi najnižje dekoncentracije. Oblastna samouprava ki smo jo imeli in ki je gotovo prinesla tudi izvestne koristi, je začela na stranpoti, ker je bilo v oblastnih samoupravah podanih preveč torisk za politična obračunavanja. Skodljiv je bil tudi dvojni sistem, ki je dopuščal trenje med državo in samoupravo upravo; ta nasprotstva so rodila že posledice in so ovirala pozitivno delo v samoupravah. Zagovorniki skrajnega centralizma so našli svoje antipode na skrajnem levem krilu — v avtonomistih, ki bi hoteli poznati državno celino le tedaj in le v toliko v kolikor jim prinaša koristi brez vsake protidržave.

Napovedano je, da bo dekoncentracija šla tako daleč, da bodo prenesene na banovino vse one kompetence, ki v vidiku varovanja enotne državne politike ne zahtevajo centralne obravnave. Tako bo ljudstvu dana prilika da bo pri vseh poslih, ki se tičejo njegovih interesov, sodeloval. Tako bo napravljen konec onemu večnemu zabavljanju na centralo, ker bomo pristigli, da bodo svoje posle sami opravljali in da bomo sami odgovorni za dobro ali slabo vršenje poslov. Tako bo mogoče točno voditi račun o interesih posameznih delov naše banovine, mogoče bo v soglasju z lokalnimi interesi točno ugotavljati relacije, po katerih bodo posamezni sezi deležni sredstev, ki jih ima banovina v svojem proračunu na razpolago. Mogoče bo tako voditi točno račun tudi o tem, da se bo v personalni politiki in v stvarnem udeleževanju uprave gledalo na to, da se čim bolj podpre nacionalne težnje. Za tako široko dekoncentracijo bo seveda potrebno, da dobijo banke uprave in banovinske samouprave tudi v finančnih zadevah svojo samostojnost v taki meri, da bodo mogle v skladu z gospodarskim stanjem v banovini najti na najprimernejši način tudi sredstva za kritje potreb. Zlasti sem menja, da bo treba glavne konzumne davčine absolutno prepustiti banovini, ker so to davčine, kojih donosnost

je podana po posebnih okoliščinah v posameznih banovinah in bodo zastopniki naroda mogli najbolj presojeti, v kaki meri se morejo taki davčni viri pritegniti h kritju potreb banovine.

Prosim bansko upravo, da še tekom tega zasedanja ugotovi, kakšno je obdajanje dravske banovine, da se bodo tako spravile v prave meje trditve, da dravska banovina ne plača le v polni meri vseh svojih potreb in da ne doprinese le v polni meri k skupnim državnim potrebam, ampak da plačuje še preko tega ogromne zneske. Tako ugotovitev je pa tudi zaradi tega potrebna, da ne bo trditve, da naše kulturne ustanove država plačuje preko sredstev, ki jih dobi iz naše banovine.

Ze s stališča poenostavitve in pocenitve državne uprave je nujno potrebno, da bomo koncentrirali v najširši meri vse posle v banovinah in da bo pri upravljanju teh poslov ljudstvo vključeno k sodelovanju.

Naš proračun ne more biti zrcalo naših želja glede uprave banovine, ker ga delamo v tako izrednih okoliščinah, da smo — rimor — predvsem skrbeli le za to, da so ohranjene dobrine, ki jih imamo. Ob intenzivnem sodelovanju vseh slojev našega ljudstva s požrtvovalnim upravnim aparatom pričakujemo, da bodo v prihodnjem proračunu, ki ga bo, upam, predložila banska uprava že po predhodnem obravnavanju z zastopniki ljudstva, mogli že v večji meri voditi računa o potrebah ljudstva.

Gospodarski pregled dr. Obersneta

Za g. dr. Lipoldom je govoril o gospodarskih zadevah banovnega ekspozicija g. dr. Maks Obersnel in izjavil:

Banovinski proračun, ki je predmet naše razprave, je izdelan na podlagi osnutka, ki ga je pripravila kraljevska banka uprava, vendar je že dopolnjen in popravljen na podlagi intenzivnega pretresa v finančnem odboru.

Izdatki, ki jih ta proračun predvideva, so sicer napram prvotnemu osnutku povišani za okroglo 4.000.000 Din, vendar so pri tem po našem mnenju še vedno komaj zadostni, da se z njimi lahko zagotovi našemu narodu v območju drav. banovine oni gospodarski, socialni in kulturni eksistenčni minimum, ki se brez neopopravljive škode za narodni organizem tudi v sedanjih težkih časih ne sme okrniti.

Dohodki so bazirani večinoma na dotedajnih davčnih virih, ki so se pa morali dopolniti z nekaterimi novimi davčinskimi, ker bi se sicer ne bilo dalo doseči potrebnega ravnotežja.

Izpolnitev k proračunu tvori osnutek o ustanovitvi

sklada za pobiranje brezposelnosti, ki naj v obvezni obliki nadaljuje ono nalogo, katero je za dobo sedanjih umaknih mesecev prevzela prostovoljna pomožna akcija pod predsedstvom g. bana. Ta sklad se bo moral dotirati iz posebnih izrednih prispevkov in davšin, ki pomenijo sicer prav gotovo neko obremenitev našega sloja, katerih eksistenca je zagotovljena, a bodo spričo izrednih razmer sedanje dobe, vsaj v gotovih mejah, opravičene.

Živimo v izredno težavnih prilikah, ki označujejo sedanjo dobo kot dobo največje gospodarske krize. Ta kriza je začela že skoraj vsa področja gospodarstva tako, da je naša banovina pri svoji razvici gospodarski strukturi prav posebno težko prizadeta.

Kmetijstvo in živinoreja sta po nizkih cenah svojih proizvodov večinoma že razstignjena pod mejo rentabilnosti.

Gozdno gospodarstvo in v zvezi z njim lesna industrija stojita pred poraznim dejstvom, da je izvoz lesa, v normalnih časih ena naših najaktivnejših postavk, napravljen letom dobre konjunkturi nazadovao po vrednosti skoraj na četrtino. Delavstva je zaposlenega v tej grani le 30 % normalnega stanja, ki smo ga imeli približno pred petimi leti. Cena mehkega lesa, rezane in tesanega, je padla na 40 % prave cene, računane po zlati pariteti. V 1929. je prešla Slovenija za les izkupidek 250 milijonov Din, leta 1932. samo še 80 milijonov Din.

Naša najmočnejša industrijska panoga, naše rudarstvo, preživlja težke čase, kakršnih pri nas še ni bilo. Zlasti v naših premogovnikih je delo skrajno v tako izredni meri, da preti ne samo rudarskemu delavstvu, temveč tudi ostalim slojem prebivalstva resnična katastrofa.

Tudi naša ostala industrija je večinoma skrajno obratovanje in ponekod je delo tudi popolnoma ustavila. Le nekatere industrije so v zadnjem času zopet nekoliko bolj zaposlene, ker je bil konzum v njihovih izdelkih že več nego leto dni zelo rezerviran, vendar bi bil tudi pri teh industrijah kak pretiran optimizem zelo neumestno, kajti zaradi obče depresije v gospodarstvu, posebno pa zaradi nelikvidnosti denarnih zavodov in zaradi kreditne krize je tudi v teh maloštevilnih granah industrije vsak čas mogoče, da pride zopet do redukcije delo do zastaja.

Obrt je večinoma nezadostno zaposlena in se nahaja istotako kakor druge grane produktivnega gospodarstva, v teži krizi, ki v raznih njenih strokah že ni več začasna, ampak trajna in morda tudi neodpravična, ker je razvoj moderne tehnike že marsikje odvel črti njene prejšnje eksistenčne pogoje.

Znanje so razmere, v katerih so zašli vsaj po večini naši zasebni denarni zavodi; njihova nelikvidnost je tem težji pojav, ker so povoljni pogoji denarnega obtoka in kredita obenem tudi pogoji resničnega ozdravljenja naših gospodarskih

prilik, dočim je proces tihe, čepav počasne likvidacije, v katero je del naših denarnih zavodov zdaj usmerjen zaradi medsebojne povezanosti gospodarstva najresnejša ovira ozdravljenja, ker razkraja gospodarsko aktivnost in ustvarja za finančiranje proizvodnje vedno težje pogoje.

Omejitve svobodnega plačilnega prometa z inozemstvom, ki so upravičene, kolikor imajo namen preprečiti beg kapitala iz države, učinkujejo obenem skrajno škodljivo na produktivno gospodarstvo, ker ovirajo tudi gospodarsko utemeljene denarne transakcije, ki služijo uvozu potrebnih sirovin ali pa izvozu naših izdelkov. Blokiranje inozemskih terjatev je našim narodno gospodarskim interesom močno škodljivo, ne samo radi protikurpev, ki jih je izzvalo v inozemstvu, temveč zaradi tega, kor ovira izvoz, ki bi se drugače še mogel vršiti. Pri tem pa nam mora biti jasno, da je pogoj naše kreditne sposobnosti napram inozemstvu, da se plačila iz blagovnega prometa ne smejo zadrževati in da se bodo končno vse naše obveznosti napram inozemstvu morale poravnati v obliki izvoza naših izdelkov.

Karakterističen simptom za hudo depresijo vsega našega gospodarstva vidimo v padanju števila zaposlenega delavstva in v naraščanju insolvent. Od leta 1929. do l. 1932. je število zavarovanih delavcev pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev padlo od 95.000 na 77.000, pri bratovskih skladnicah od 15.600 na 10.000. Insolventce so v stalnem porastu in je bilo leta 1932. v območju banovine otvorjenih konkurzov 90 in razglašeni prisilni poravnavi 215, znatno več nego v prejšnjih letih.

V skladu s težkimi gospodarskimi razmerami nam nudijo tudi socialne prilike v naši banovini sliko, ki nas navdaja z najresnejšo skrbjo. Število brezposelnih se nahaja v stalnem porastu. Ceni se, da je v območju naše banovine že preko 100.000 oseb, ki ne morejo računati s kakim etalnim dohodkom kot podlago svoje eksistence. Podpore, ki jih dobivajo nezaposleni delavci iz sredstev javne borze dela in iz sredstev bratovskih skladnic so spričo velikega števila podpore potrebnih in z ozirom na dolgotrajnost krize popolnoma nezadostna. Bati se je, da se te razmere v tekočem letu še poslabšajo. Padanje zaposlenosti v naših premogetnih virjih je združeno z neposipno bedo med prizadetim delavstvom in nadaljnje redukcije, ki se napovedujejo, če bi državne železnice ne izpramenile svoje politike pri nabavi premoget, nam kažejo bodočnost v najtemnejših perspektivah. Poleg tega moramo vedeti, da vlada tudi med podeželskim narodom ponekod že huda beda in pomanjkanje.

Da mora pri takih razmerah trpeti tudi naše narodno gospodarstvo, je samoočeno umljivo. Prenatranost naših bočin in absolutna nemožnost, da bi se nudilo zdravljenje vsem, ki so ga neobhodno potrebni, nudi logično dopolnitev žalostne slike, ki jo prikazujejo naše socialne razmere.

Da v takih prilikah tudi za našo pravoto, za raznovrstno kulturno udeleževanje, za znanstveno delo in vobče za vse možnosti udeleževanja našega javnega življenja preko vsakodnevnih gnotnih skrbi pogoji niso zelo ugodni, je razumljivo. Kjer prevladuje skrb za eksistenco, ugaša zanimanje za duševne dobrine.

Vse ta položaja moramo imeti pred očmi, ko presojamo osnutek proračuna, ki je pred nami. Imeti moramo pogum, da navzlic težavnim razmeram gospodarstva zagotovimo banovinski samoupravi ona sredstva, ki jih neobhodno potrebuje, da bo mogla vršiti svoje naloge tako, kakor to zahtevajo sedanje težke razmere. Pri tem pa ne smemo izgubiti iz vida kardinalne zahteve, da produktivnega gospodarstva ne smemo tako obremeniti, da bi mu izpodrežali še one možnosti udeleževanja, ki jih sedanje razmere dopuščajo. Upoštevati moramo da se je z novimi državnimi davčinskimi v zadnjem letu nategnil davčni vijak že do skrajne napetosti. Omenim naj samo podvojeni davek na poslovni promet, uvedbo izredno visoke državne trošarine na elektriko, povišanje zgradarine za davka oporošene hiše, izredni prispevek kot pribitek k državnim neposrednim davkom po zakonu od meseca decembra 1932 in pa izredno ostro davčno prakso, ki ne zadene samo podjetij zavanzanih javnemu polaganju računov, temveč v posebni meri tudi malo obrt. Zato je pri uvajanju novih banovinskih davščin vsakakor potrebna največja opreznost in pravičnost. Zlasti bi bila po mojem mnenju podana velika nevarnost gospodarsko in socialno težkih repersusij, če bi s kumulacijo davščin, ki bi zadele ene in iste davčne subjekte, produktivnim silam v našem gospodarstvu odvzeli vsako možnost, da nudijo veru našemu socialnemu sožitju tudi v sedanjih težkih časih zadostno oporo. Ne damo se zavesti po parolah in geslih, ki izvirajo mnogokrat iz nezadostnega poznavanja razmer. Tudi kapital vrši izredno važno socialno funkcijo, ki je ne noben način ne moremo nadomestiti z drugimi sredstvi, dokler moramo računati s sedanjim gospodarskim redom.

Ob zaključku je govornik še omenil, da so naše banovinske finance z ukinjivjo trošarine od alkoholnih pišca utrpel tako ogromen izpadek, da je realizacija proračuna tekočega leta resno ogrožena. Proti diferenciaciji banovinske doklade k neposrednim davkom v obliki 20odstotne višje doklade k družbenemu davku, nego k dru-

gim neposrednim davkom govore tehni pomisleki zaradi kršitve načela enakosti doklad. Želeli bi bilo, da ostane proračun pri dosedanjem načelu enakosti doklad. S skladom za pobiranje brezposelnosti se govornik v načelu strinja, ne strinja se pa s načinom pokritja.

Splošna debata

Po govoru dr. Obersneta je ban otvoril splošno debato, ki je izpolnila vso dopoldnasko in popoldensko sejo. Govorili so dopoldne banovinski svetniki dr. Roš iz Laškega, Rudolf Golouh iz Maribora, Oton Detela iz Kranjskega sreza, dr. Sajovic iz Kočevja, Gvidon Birola iz Litijekega sreza, Evgen Lovšin za črnomajski srez, Florijan Gajšek za smarski srez, dekan Kuret za krški srez, župan dr. Režek iz Novega mesta, Ivan Babnik pa za ljubljanski srez. Dopoldnaska seja je bila zaključena ob 12.30.

Na popoldnanski seji, ki se je pričela ob 16., so govorili notar Rado Jereb iz Konjice, Joško Plošter iz Krškega, Lavtižar za radovljanski srez, Ravnik iz Radeč, Gornjak za desni mariborski srez, Remžgar za loški srez, dr. Bratkoč iz Slovenjgradca, Snoj iz Trčiča, Janžekovič za desni mariborski, Piki za celjski, Skuhala za Ljutomerski, Eriavec za lendavski srez, župan Pirc iz Kranja, Arko za kočevski srez, Goričar za gornegrajski, Bajuk za metliški, Solar za pijski srez, notar Koder iz Murske Sobote, Mravljak za prevaljski srez, Krulaj za brežiški in Jakob Zadavec iz Središča.

Nekatere važnejše odlomke iz govorov gg. banovinskih svetnikov v današnji razpravi bomo objavili jutri.

Seja je bila zaključena ob 20. Prihodnja bo jutri ob 9.

Prosvetni zvezi v Ljubljani in Mariboru razpušчени

Kakor smo izvedeli, je ban dravske banovine g. dr. Marušič z odlokom z dne 17. februarja 1933 razpusil Prosvetni zvezi v Mariboru in Ljubljani. kakor tudi vsa v obeh prosvetnih zvezah včlanjena društva, na podlagi paragrafa 11. zakona o društvih, shodih in posvetih, ker so omenjena društva prekoračila svoj statutni delokrog, se kot nepolitična društva udeleževala politično in strankarsko-politično ter se v mnogostevilnih slučajih pregrešila tudi zoper pravni red v državi.

Obdajčenje sadnih sokov

Beograd, 23. febr. A.A. Davčni oddelek finančnega ministrstva je poslal davčnim upravam pojasnilo, da se po tar. t. skupnega davka 53 obdajajo s skupnim davkom na poslovni promet samo malinski sokovi, ne prevreti, brez etra, alkohola in sladkorja, kuhani ali nekuhani, dočim se umetno izdelane malinove pijače brez vinskega ali spiritoznega alkohola in z etrom (malinovec) obdajajo po tarifi skupnega davka št. 142 po vrednosti blaga.

Nezgodna nemškega parnika

Reykjavik, 23. februarja. Nemški parnik »Brigite Sturm« je izven pristanišča zavozil v islandsko ribiško ladjo. 9 moč posadke ribiške ladje je utonilo, 8 so jih rešili.

Volilna borba v Nemčiji

Zahtevala je doslej 62 smrtnih žrtev — Ves državni aparat mora delati za hitlerjevce — Volitve bodo samo farza

Berlin, 22. februarja.

Predvsem ugotovitev, ki označuje ostro borbo bolj ko vse fraze in atributi: zadnje štiri tedne je na volilni fronti izgubilo življenje 62 oseb. Nič manj značilna ni okoliščina, da so hitlerjevci med temi žrtvami v znani manjšini. Krvavi spopadi in poboji so bili sicer tudi pri prejšnjih volitvah močno v navadi, toda prej je bila varnostna oblast nepristranska ter je čuvala vse stranke v enaki meri pred nasilstvom nasprotnikov. Sedaj pa je najbolj nasilna skupina vladna stranka in o kakem varstvu političnih nasprotnikov ne more biti niti govora. Še več: novoimenovani policijski ravnatelj v Dortmundu, hitlerjevce Schöpmann je ob svojem nastopu odkrito izjavil, da so marksisti državljani zadnje vrste in da zato ne bodo življali policijskega varstva. Schöpmann je dejal: »Naj mi nihče ne prihaša s prošnjo, da naj čuvam moskovske emisije na enak način kakor nemške sonarodnjake.« Pri tem seveda niso mislili samo omi emisari, ki jih menda Moskva pošilja v Nemčijo, marveč vsi komunisti nemške narodnosti, pa še socialisti zraven, ker hitlerjevci namenoma mečejo oboje v isti koš.

Kar se tiče svobode tiska, Nemčija doslej še ni doživela enakega nasilja. Komunistični listi so zatrti, socialno-demokratski smejo objavljati le zelo kratke proteste in pohlevne agitacijske članke, da jih ne zadene ista usoda. Listi katoliškega centra pa smejo zopet izhajati, ker se je sam Göring potegnil zanje. Razlog za ustavitve listov je dala znana volilna izjava vodstva katoliške stranke. Po treh dneh je bila zabrana nad centralnimi listi, ki so priobčilo to izjavo, ukinjena. Kakor v zasmeh se je minulo nedeljo vršil v Berlinu kongres družstva »Svobodna beseda«, ki pa je bil takoj v začetku razpusčen. Ko je namreč znani nemški svobodnomur kulturni delavec Wolfgang Heine nekoliko ironiziral nekdanji režim Viljema II. in napravil dovpi na račun hitlerjevskega kljukastega križa, je policijski uradnik takoj zaključil kongres in stražniki so nato urno izpraznili dvorano.

Isto nedeljo je bil v Berlinu napovedan sestanek socialističnih kulturnih delavcev in za prireditve je bilo prodanih že nekoliko tisoč vstopnic. Na prireditvi bi se bila morala prečitati izjava nemškega pisatelja Thomasa Manna, ki kiče nemške kulturne delavce v socialistične vrste. Vendar se prireditve ni vršila, ker nihče ni mogel do slopsloja. Ob istem času so namreč hitlerjevci napravili promenadni koncert pred socialističnim domom. Policija je učinkovito zastražila hitlerjevsko prireditve in je zaprla ulico, da socialisti niso mogli na svojo prireditve. Je razumljivo, da taka kooperacija med nacijo in varnostno oblastjo silno bode in jezi socialiste, ali pomagati si ne morejo ali ne znajo.

Žrebanje v drž. razr. loteriji

Dne 21. februarja so bili izžrebani naslednji dobitki:

Din 2.000 srečke št.: 22.794, 45.776, 80.250
» 1.000 » » 4.452, 4.453, 4.458, 5.939, 6.000, 10.867, 10.879, 10.897, 22.740, 22.756, 22.758, 23.414, 23.416, 35.551, 37.080, 37.092, 45.774, 45.789, 45.794, 51.584, 62.203, 65.356, 73.318, 73.372, 73.397, 84.488, 88.207

Dne 22. februarja so bili izžrebani naslednji večji dobitki:

Din 50.000 srečka št.: 42.306
» 10.000 srečke št.: 6.875, 11.954, 12.915, 22.760, 27.851, 35.796, 40.823, 53.097, 65.141, 68.426, 70.012
Din 8.000 srečke št.: 2.479, 9.823, 12.260, 13.814, 18.912, 29.447, 29.901, 37.011, 38.982, 40.897, 48.525, 50.046, 52.625, 70.615, 75.760, 77.937, 84.314, 85.042, 96.910.
Din 6.000 srečke št.: 846, 5.868, 8.238, 25.885, 34.397, 44.438, 49.031, 51.149, 54.583, 61.389, 71.308, 71.387, 79.097, 81.093, 85.869, 87.359, 98.019, 99.760.
Din 5.000 srečke št.: 7.162, 48.626, 49.746, 52.266, 53.691, 57.945, 64.881, 68.034, 69.049, 73.737, 79.536, 91.828, 98.120.

Zaradi telefonske sprejemanje ne jamčimo za točnost števk. Žrebanje se bo vršilo vsak dan od 27. t. m. Komur bo srečka izžrebana za majhen dobiček, mu jo omo na željo zamenjati za še neizžrebano srečko, tako da bo mogoč izgranje nadleževati na visoke dobitke. Zamenjavati bomo le toliko časa, dokler bo na izžrebanih srečk razpoložljivih. Manjše dobitke bomo objavljali naknadno.

Zadružna hranilnica r. z. z o. z., Ljubljana, Sv. Petra c: 19

ZASLIŠEVANJE OBTOŽENCEV V ŠENČURSKEM PROCESU JE KONČANO

Včeraj sta bila med drugimi zaslišana akademik Ilija in župnik Škrbec - Vsi obtoženci zanikajo vsako krivdo

Beograd, 23. februarja. Danes je bilo v procesu zaradi šenčur-
skih izgrediv končano zasliševanje vseh
obtožencev. Posebno pozornost je vzbudi-
lo zasliševanje kranjskega župnika Matije
Škrbca in akademika Alojzija Ilija. Skoro
humoristično noto je dalo današnji razpra-
vi zasliševanje Vomergerja, ki je razla-
gal svoje pojme o avtonomiji in federaliz-
mu in priprelval sodnike, da je samostoj-
na Slovenija že iz gospodarskih razlogov
popolnoma nemogoča. Izpovedal je tudi,
da se je priprljal v Sokola, da pa ga niso
sprejeli.

Po končanem zasliševanju obtožencev so
zagovorniki stali celo vrsto predlogov.
Naj bi se zaslišale še nove razbremenilne
priče. Dr. Adlešić je med drugim predla-
gal, naj bi se kot priča zaslišal tudi dr.
Korošec, češ da je to silno važno. Predsed-
nik ga je zavrnil, da bo o važnosti odloči-
lo že sodišče samo. Državni tožilec dr. Ca-
drov se je zaslišanju novih prič protivil,
ker je bilo zaslišanih že nad 100 prič, med
njimi tudi skoro vse, sedaj od obrambe
predlagane, tako da bi pomenilo zopetno
zasliševanje samo zavlačevanje razprave.

Razprava se je pričela ob 8.30. Zasi-
šani obtoženci Brodar, Umnik, Strein, Kos
Grlic in Gregorin so zavzeli svoje prostore
na zatožni klopi.

Zasliševanje Petra Cerarja

Predsednik dr. Bubanj je takoj otvoril
razpravo in prišel z zasliševanjem sedme-
ga obtoženca Petra Cerarja, ki ga zago-
varja beograjski odvetnik Božidar Vlačić.

Cerar je obtožen v zvezi z dogodki in
Mengšu. Je še mlad fant, star komaj 19
let, nizke postave in precej slaboten; po
poklicu je zidar in doma v Mengšu; na
razpravo je prišel v čedni sivi obleki. Na
predsednikovo vprašanje, ali je obtoženo
razumel, je odgovoril pritrdilno, odklonil
pa vsako krivdo. Na vprašanje predsedni-
ka, ali je nosil slovensko zastavo, kakor
trdi obtožnica, izjavlja, da zastave ni no-
sil. Imel je le v gumbici majhen sloven-
ski trak in kilec je »Zivio Korošec!«
Druga čisto nič.

Samo v cerkev je šel

Predsednik: »Po kaj ste pa šli na zbor-
ovanje?«

Zasliševanje Vomergerja

Nato se je začelo zasliševanje obtožene-
ga Jerneja Vomergerja. Vomerger je
sobil slikar. Obtoženec je visoke postave
in zelo močan. Tudi on odklanja vsako
krivdo. Zagovarja ga dr. Ivan Ribar.
Na poziv predsednika je obtoženec na
dolgo in široko pripovedoval, kod je hodil
in kaj je govoril. Obtoženec je namreč, da
je širil alarmantne vesti, da je propagiral
samostojno Slovenijo in republiko. Obto-
ženec pripoveduje, da je šel v Ljubljano
na proslavo Korošecov 60letnice v Union
ker je pevec in muzikant in je hotel si-
šati lepo petje in dobro muziko. Po pro-

Vomerger

slavi v Unionu je bil na ulici, kjer je bila
velika gneča. Tam je pristopil k njemu
zvečer pa je šel domov in je pripovedoval
v Kernovi gostilni v Cerkljah, kako je bi-
lo v Ljubljani. Pripovedoval je tudi o
nem gospodu ki je govoril o dr. Korošcu
in o priključitvi Trsta Gorice in Istre.
Obtoženec pravi da je mislil da pripo-
vedovanje takih stvari ni greh, da ni kazni-

„Marinković dol, Korošec gor!“

Iz Ljubljane se je obtoženec odpravil v
Kranj kjer se je udeležil gasilske seje
zvečer pa je šel domov in je pripovedoval
v Kernovi gostilni v Cerkljah, kako je bi-
lo v Ljubljani. Pripovedoval je tudi o
nem gospodu ki je govoril o dr. Korošcu
in o priključitvi Trsta Gorice in Istre.
Obtoženec pravi da je mislil da pripo-
vedovanje takih stvari ni greh, da ni kazni-

Cerar: »Nisem bil na zborovanju. Popol-
dne sem bil v cerkvi, ko pa sem prišel iz
cerkve, sem videl množico ljudi in sem
tudi jaz šel tja, da bi se zabaval in da bi
kaj zapeli. Za zborovanje sploh nisem ve-
del.«

»Priče pa trde, da ste vi nosili zastavo,
da ste tudi v množico vzklikali, med dru-
gim tudi: Živela republika!«
»To ni res!«
»Ali ste nosili zastavo?«
»Ne.«
»Orožnik Saruga je izpovedal kot priča,
da se niste pokorili njegovemu ukazu, naj
se odstranite in da ste se celo postavili
proti njemu, tako da je moral zoper vas
napertiti bajonet.«

»Z orožnikom Sarugo sploh nisem bil
skupaj in ga sploh nisem videl. Vse to ni
nič res.«

Na predsednikovo vprašanje, ali je bil
tisti dan dopoldne tudi v Domžalah, obto-
ženec to potrdi. Ko pa mu predloži pred-
sednik da je v sodnih spisih listek, iz ka-
terege je razvideti, da je bila njemu do-
ločena vodilna vloga v Domžalah, obtože-
nec to zanika. Pravi, da je šel z dekletom
v Domžale v cerkev in da je tam samo
molil.

Demonstracije v Domžalah

Predsednik: »Zakaj pa ste šli v Men-
gše?«

Cerar: »Ker sem tam doma.«

»Pa vi ste tudi tam vodili sprevod in
klicali: Živela republika!«

»Ne, tega nisem storil.«

Na vprašanje, ali je v Mengšu videl Gre-
gorina, obtoženec to zanika. Na vprašanje,
kako kravato je imel, pravi obtoženec, da
je bila »rivena« vendar pa takoj popravi,
da je bila črna. Zelene kravate ni imel.

Državni tožilec: »Ali ste slišali da so
tudi drugi klicali?«

Cerar: »Da.«

Drž. tožilec: Kako dolgo so trajale de-
monstracije?«

»Kake četrt ure.«

»Ali ne več?«

»Ne, ker so orožniki razgnali množico v
petih minutah.«

»Koliko ljudi je bilo približno v tem
sprevodu?«

»Okrog tisoč.«

Cerar ev branilec predlaga nato zasliša-
nje treh novih prič, čemur pa so državni
tožilec odklonil.

Razgovor v gostilni

Predsednik: »Kaj vse ste pripovedovali v
Kernovi gostilni?«
Vomerger: »Tako, kakor se je zgodilo.«
»Ali niste stopili celo na stol in držali
cel govor?«
»Ne, rekel sem pa, če je Korošec res tak
mož, je pač res treba da ga slavimo in sem
zato zaklical: Živela Korošec!«
»Ali ste klicali tudi: Živio kralj?«

Obtoženec nekaj premišljuje, nato od-
govori: »Tudi to sem rekel.«

»Kaj ste pa potem še delali v gostilni?«

»Potem smo popili malo vina in zapeli.«

»Kaj ste pa pili?«

»Pojmo na Stajersko in še druge take
pesmi.« (Smeh v dvorani.)

Na pripombo predsednika, če je res, ka-
kor pravi obtožnica, razširal, vozeč se iz
kraja v kraj, razne alarmantne vesti, pravi,
da je pač iskal dela kot slikar in pri tej
priliki govoril z ljudmi. Ni pa nikogar huj-
skal.

Na predsednikovo vprašanje, kaj je go-
voril v gostilni Zorman v Zg. Brniku, pri-
poveduje obtoženec, da je bil prejšnji dan
v Vodčah in je tam slišal dva gospoda,
ki sta se pripelala z avtomobilom, pripo-
vedovati da bo v kratkem času druga vla-
da, da pride zopet dr. Korošec na vlado
in da se bo uvedla avtonomija.

Avtonomija in federacija

Predsednik: »Ali veste kaj je to avto-
nomija in kaj je federacija?«

Vomerger: »To sem šele sedaj zvedel,
kaj je to. Za avtonomijo sem že prej si-
šal, o federaciji pa ni bilo pri nas nič si-
šati. Jaz mislim, da je to vseeno.«

»Kdo pa bi bil predsednik te avtonomne
Slovenije kakor vi mislite?«

»Slišal sem da bi bil predsednik najbrže
Korošec; nisem pa tega mislil, ampak da
bo predsednik v Beogradu.«

»Ali niste govorili tudi o samostojni
Sloveniji?«

»Tega pa nisem nič govoril, nego sem sa-
mo pripovedoval to, kar sta govorila tista
dva gospoda v Vodčah. Mislil sem, da to
ni kaznivo.«

»Ali ste govorili tudi o vojski?«

»Nič drugega kakor to, kar sem čital v
časopisih, in sicer v »Jutru«, da je bilo v
Mariboru nekaj, drugega se pa ne spomi-
njam.«

»Kaj je to pomenilo, da ste govorili, da
so ušli na našo stran?«

»Hotel sem reči, da se je to zgodilo v
Jugoslaviji, ne pa na oni strani v Avstriji.«

»Ali ste bili član Sokola?«

»Vpisal sem se v Cerkljah, ko so ga usta-
novili, pa me niso sprejeli.«

Obtoženec odkloni zanika, da bi bil
vzklikal proti državi in da bi bil kdaj go-
voril da bo potem, kadar bo Korošec zdru-
žil vse Slovence v veliko Slovenijo, veliko
bolje in da bodo manjši davki.

»Ali je trdil to, da bi dr. Korošec postal
predsednik združene Slovenije, kak politi-
tik?«

»Ne.«

„S slovensko republiko ni nič!“

Na predsednikovo pripombo, da je ven-
dar čudno, kako je mogel raznašati te ve-
sti ravno v času Korošecove proslave in
razbijanja šhodov, zlasti se z ozirom na
Italijo, pravi obtoženec, da ni mogel niti
misliti na kako zvezo z Italijo, »ker smo
mi najbolj hudi na Italijane. Sicer pa se
je skoro vsak večer govorilo o avtonomiji,
o Sloveniji, o Korošcu in takih stvareh.

Dalje obtoženec odkloni zanika, da bi bil
kdaj govoril o samostojni Sloveniji, še
manj pa o republiku: »Kaj bomo mi samo-
stojni siromaki. Morda so napačno razu-
meli. Samostojen je lahko knež, pa ven-
dar mora plačati davke in to tudi mora
biti in sem to tudi vedno rekel.«

Predsednik: »Dobro govorite, tam pa ste
drugače govorili in vznemirjali ljudi. Za-
hvali ste samostojno Slovenijo, republiko,
saj pravite, da bi bil predsednik dr. Ko-
rošec.«

Vomerger: »Kaj bi republika, saj Slo-
venci sami ne morejo živeti. Ljudje so si
to vse izmislili.«

»Da, zakaj neki?«

»Jaz sem sploh vsakega zavrnil, če je to
kdaj govoril, ker to ni mogoče. Kaj bo
to?«

Priče so se dogovorile

»Glejte, tu so še druge priče. Vsi isto
trde. N pr. Miha Zorman.«

»Ta pa je zmerom pijan. Je tak človek,
da ni niti pravi berač in samo šnops rad
pije.«

»Zaradi tega pa vendar lahko dobro si-
liš. Zorman in drugi pa pravijo točno, kaj
ste vi govorili.«

»To ni mogoče. O samostojni Sloveniji
nisem nikdar govoril. Če si oni to razlaga-
jo tako, ne vem. Priznam pa, da sem re-
kel: avtonomna Slovenija.«

»Vi ste izrecno rekli, da bo Korošec
predsednik Slovenije.«

»Če bi bila avtonomija, je že smernaj Ju-
goslavija, Slovenija pa tudi.«

»Da, zakaj pa potem predsednika?«

»To so mogoče napačno razumeli. Jaz
sem mislil, da bo Korošec ban. Jaz pač ni-
sem politik in ne vem tako natančno.«

»Priča Miklavčič tudi potrjuje.«

»Tega pa sploh ne priznam za pričo, ker
je proti meni zato, ker sem rekel, da ni
sposoben za občinskega odbornika. On je
tudi muzikant in sva zaradi tega konku-
renta.«

»Tudi Miha Žarga potrjuje, da ste vi
govorili, da bo Slovenija samostojna drža-
va in da bomo dobili od Italije vse nazaj.
Italija pa bo za to dobila od Francije kolo-
nije v Afriki. Pravili ste tudi, da bodo po-
tem manjši davki, ker bo ostal denar do-
ma, sedaj pa da gre v Srbijo.«

»Priče so se med seboj dogovorile. Jaz
tega nisem rekel. To si ljudje samo domi-
šljujejo.«

»Kako da bi vse priče naenkrat napačno
razumele. Pred 8. majem ste v Jenkovi go-
stilni pravili, da se bo v najkrajšem času
nekaj zgodilo in da bo Korošec predsednik
samostojne Slovenije in da bo potem vse
boljše.«

Obtoženec odkima z glavo in ne odgo-
vori.

»Glejte, koliko številno prič enako pripo-
veduje, kaj ste vi govorili na javnih me-
stih, kjer je vedno več ljudi.«

»Saj ni bilo mnogo ljudi.«

Obtoženec pravi, da ni bil v nobeni stranki

Predsednik: »Ali čitate liste?«

Obtoženec: »Malo.«

»Kakšne?«

»Slovenec«, včasih tudi »Jutro«, pa bolj
redko, ker nimam mnogo časa. Samo ob
nedeljah.«

»Torej vi vztrajate pri svojem zagovo-
ru?«

»Jaz ne morem priznati, da sem tako
govoril, kakor mi očitate. Priče so me na-
pačno razumele. Govoril sem samo o avto-
nomiji.«

Državni tožilec dr. Čadrov: »Ali ste bili
pristaš SLS?«

Obtoženec: »Ne, nisem bil v nobeni

stranki, zato me je ban tudi predlagal za
občinskega odbornika.«

skovo, ni res, ker sem jaz vzklikal samo na shodu, ne pa na cesti.

»Zakaj ste pa vzklikali: Živela svoboda?«

»Pri nas... Vsaj jaz tako razumem... Proti škarnam policiji, proti odstavljanju županov, proti prestavljanju uradnikov, proti...«

Predsednik ga je prekinil: »Toda priče pravijo, da ste vzklikali samostojni Sloveniji.«

Predsednik je nato prečital več izpovedi priče.

Obtoženec: »Samo pred domom, preden smo se razšli, so ljudje vzklikali: Živela Slovenija, toda ne: Samostojna Slovenija.«

„Nedolžni razgovori“

Predsednik: »Zakaj pripovedujete take stvari Vomergerju. Saj vendar veste, da je Vomergerj znan kot klepetulja, ki raznaša vse vesti po vsem okraju.«

Obtoženec: »Razpravljala sva o politični, oziroma gospodarskih vprašanjih.«

»Toda vi ste inteligenten človek in bi morali vedeti kaj govorite.«

»Govorila sva na štiri oči. To ni nobena stvar.«

»Saj vendar veste, kakšen človek je Vomergerj.«

Jaz ga smatram za dobrega človeka, ki se ni pečal s politikom, marveč samo z gospodarstvom.«

»Samo govoril in širil ter raznašal je take izmišljene in alarmantne vesti. Ali veste, kaj je on dalje pripovedoval o tem, kar ste mu vi povedali?«

Jaz ga nisem podrobno poznal. On govtovo ni imel slabega namena.«

»Toda on je stvari pripovedoval docela po svoje. Vi lahko drugače mislite, on pa po svoje nadalje razlaga.«

»Mislim, da je bil razgovor tako nedolžen, da niti meni niti njemu ni prišlo na misel, da bi morala vedeti, kaj kdo izmed naju misli.«

Kako so nastajale alarmantne vesti

Predsednik: »Vi ste mu govorili tudi o dr. Korošcu, o Primorju, o samostojni Sloveniji. Kako ste to mislili?«

Ilija: »Mislim sem, da bomo dobili vrhne naše slovenske kraje, ker je to gospodarska nujnost, da se Slovenija združi, če-mur se nobena politika ne bo mogla trajno upirati.«

»Toda vi ste vse tako govorili, kakor

da je to že gotova stvar in da bo jutri prišlo čisto nekaj novega. Vi ste s tem razburjali in vznemirjali duhove in to vse takrat, ko je predsednik vaše stranke slavil 60 letnico.«

»Saj to ni kaznivo.«

»O, saj me dobro razumete, toda delate se, kakor da ne razumete. Vse stvari kažejo, da je vse to v zvezi in rdeča nit se prede skozi vse te dogodke.«

Sodnik Stamenković: »Kdaj ste maturirali?«

Obtoženec: »Leta 1925.«

»Pa še sedaj niste končali prava?«

»Nisem, ker sem poprej študiral teologijo.«

Dr. tožilec dr. Čadrov: »Ali ste bili v Senčurju?«

Obtoženec potrjuje, zanika pa, da bi bil tam govoril z orožnikom in mu grozil.

Dr. tožilec: »Kaj ste tedaj napravili?«

Dejali ste: »Boste že videli, kaj se bo zgodilo z vami, ko pridemo mi na krmilo.«

Zagovornik dr. Djermanović: »Kaj ste govorili o federaciji?«

»Kakor se spominjam, je inkriminiran en stavek. Jaz sem rekel, da upam in pričakujem, da to slovensko ozemlje dobilo novo ureditev in da bo s časom prišlo do federacije ter da se bodo takrat tudi gospodarske razmere izboljšale.«

Zagovornik predlaga, naj se zaslišijo nekatere nove priče. Zahteva tudi, naj se nekatere izjave obtoženca dobesedno zabeležijo v zapisnik.

Ilija je bil na Barletovem shodu

Nato je postavil obtoženca še zagovornik župnika škrbca nekatera vprašanja, ki so se nanašala na njegovega klijenta, prav tako pa tudi zagovornik dr. Adlešič, na čigar vprašanje je Ilija potrdil, da je videl Umnika in Brodarja pred Umnikovo in Gašperlinovo hišo, da sta hodila po cesti gori in dol.

Dr. tožilec: »Ali ste bili ves čas, ko je trajal Barletov shod, na Gašperlinovem dvorišču? Kako ste prišli noter?«

»Šel sem kratkoma noter in mi tega ni nihče branil.«

Predsednik: »Ali ste slišali tudi kakšne ženske vzklikati z oken Gašperjeve hiše?«

»Da, to sem slišal.«

Dr. tožilec: »Ali so od tam tudi metali polena?«

»Ne, od tam so polivali vodo na ljudi.«

S tem je bilo zasliševanje Ilije končano.

drugi ljudje so ostali v dvorani, ker je Mravlje rekel, da se bo vršil zaupen shod. Bilo je kakih 20 ljudi.«

»Kako daleč ste bili od Mravlje?«

»Jaz sem stal pred žandarjem, na strani pa je bil Mravlje.«

»Ali je bil žandar bliže vam ali bliže Mravljetu?«

»Meni.«

»Če bi vi kaj rekli, ali bi vas orožnik slisal?«

»Oba bi me slisala, ker smo bili čisto blizu. Tudi Lokar je bil komaj dva koraka od mene.«

»Mravlje trdi pod prisego, da ste vi zaklicali: Živela republika. Zakaj bi ei on to izmisli?«

»Ko sem bil zepet, si tega nisem mogel razlagati. Jaz sem dejansko miral ljudi.

Župnik škrbec in SLS

Branilec obtoženega škrbca dr. Vladislav Pegan zahteva, naj obtoženec pojasni, v kakšnem razmerju je do SLS.

Predsednik: »To je brez pomena za naš proces.«

Dr. Pegan: »Ali ste imeli že prej s SLS ali z dr. Korošcem kakršneoli politične stike?«

»Nič.« Dr. Pegan: »Ali ste se v Kranju, kjer ste bili župnik, in v Trzinu, kjer ste bili poprej, sploh politično udeleževali?«

»V stranki ne; to bodo potrdili tudi nasprotniki.«

Dr. Pegan: »V Trzinu ste bili pozvani, da nastopite pri občinskih volitvah kot kandidat SLS.«

»To sem odklonil in izjavil, da pod firmo SLS nečem nastopiti pri volitvah, zato so pozneje dali drugo firmo.«

»Ko ste odhajali iz dvorane, ali ste bili vi pred Zabretom, skupno z njim, ali ka, ko?«

»Čisto skupaj smo šli, jaz sem bil na sredini.«

Dr. Pegan: »Prej ste rekli, da ste hoteli obiskati Pibira v Senčurju. Pojasnite to.«

Predsednik: »To ni važno, jaz sem ga že vprašal, zakaj je šel tja in je to tudi povedal.«

Dr. Pegan: »Ali ste slišali potem, da so bili na shodu v Primskovem povabljeni vsi ljudje, tudi pristaši drugih bivših strank?«

»To sem slišal in vem, da so se posebej vabili, naj pridejo tudi nasprotniki.«

Dr. Pegan: »Obdolženi ste, da ste klicali: Živela svobodna Slovenija. Kakšna je razlika med avtonomijo in samostojno Slovenijo?«

»Jaz mislim, da je to juridično vprašanje za rigoroz. Nepolitik o tem ne more razločevati. Mislim, da je samostojna Slovenija in avtonomna Slovenija isto.«

Na vprašanje dr. Adlešiča, če je obtoženec v Senčurju videl Brodarja, pravi obtoženec, da je Brodar miral množico in da je bil sam nekoliko razburjen. Tudi njega je naprosil, naj mu gre pomagat mirati ljudi.

Branilec obtoženega Ilije dr. Djermanović je vprašal Ilijo, zakaj je predlagal volitev predsednika.

Ilija: »Hotel sem sprožiti vprašanje ljubljanske univerze in poudariti, da Slovenci moramo imeti univerzo, da smo je vredni in da jo zaslužimo. Gospod Logar, ki je zborovanje otvoril, je sicer rekel, da bo imel vsakdo svobodno besedo, toda ni, smo zaupali. Zato sem stavil formalni predlog za volitev predsednika.«

Dr. tožilec: »S tem je bila vržena prva iskra.«

Predsednik obtoženemu škrbcu: »Kako pa to, da ste vi povlačili vse ljudi, da so se tako dobro in junaško držali. Postavili ste se na zvišeno mesto in imeli kratek govor ter rekli, da se jim zahvaljujete, da so se tako dobro držali.«

»To je čista laž.«

Dr. tožilec: »Priče pravijo, da je bila to samo taktična poteza.«

»To ni res, jaz sem s tem celo riskiral, da dobim kamen v glavo. To ni bilo nič taktičnega.«

Ofenziva proti posl. Mravljetu kot glavni priči

Nato zahteva dr. Pegan besedo z ozirom na izpovedi poslanca Mravlje, ki je glavna obremenilna priča zoper župnika škrbca. Predlaga, naj se zasliši kot priča v tej stvari še sodnik okrož. sodišča v Ljubljani dr. Dolinar, dalje banjarske banovine dr. Marušič in dr. Milavec, uradnik Zdravne zveze v Ljubljani v zvezi s prose, som, ki se je vršil leta 1925. na tožbo dr. Natlačenca. (Predlog dr. Pegana se nanaša na proces iz leta 1925. Takrat je ljubljanski oblastni odbor pod vodstvom dr. Natlačenca obljubil ljudem cementa in raznih kmetijskih strojev, ki pa jim jih pozneje zaradi političnega nasprotstva ni hotel dati. Zaradi tega so se ljudje obrnili na Mravljetu kot tajnika takratne kmetijske stranke, da bi on v zadevi interveniral. Ker so bile vse intervencije pri dr. Natlačenju brezuspešne, je Mravlje svetoval ljudem, naj se pritožijo na dvor. On je nato sestavil pismo, ki so ga mnogi izmed prizadetih podpisali, drugi pa so naprosili njega, naj jih v njihovem imenu sam podpiše. Zaradi tega je pozneje dr. Natlačen tožil Mravljetu in ljudi, ki so podpisali pismo. Vsi pa so bili oproščeni, ker se je dokazalo da je bila pritožba upravičena in na mestu.)

Dr. tožilec: »Jaz se temu protivim, saj je bilo tu zaslišanih 43 priče in so vse po vrsti dovolj pojasnile.«

Dr. Pegan: »Če dovolite, meni ne gre za to, nego da pokažem, če in koliko je verjetno glavni obremenilni priči Mravljetu.«

S tem je bilo zaključeno zasliševanje župnika škrbca.

»Jaz sem samo sedel...«

»Pa tu je bil predsednik krajevne organizacije tu so poslanec in drugi.«

»Meni se je zdelo stvar smešna...«

»Ker ste že vedeli, da bo shod razbit.«

»Jaz sem želel, da bi se shod vršil. Ker so drugod shode preprečili, kakor so ljudje govorili, so se tudi tu bali, da ne bodo mogli dobiti besede.«

»Vi ste organizirali svoje pristaše, pa se vam tega ni bilo bati. Ali so bili tu tudi Zabretovi delavci?«

»To je ista občina.«

»Po vsem tem se vidi, da so bili pripravljeni tovarniški delavci in da ste z njimi zasedli dvorano. Vse je šlo za tem, da se shod razbije. Če niste bili pristaši Mravlje, zakaj je bilo potem sploh treba iti tja.«

»Jaz sem si stvar tako mislil. Nedavno prej je Marinkovičev govor napravil vtis, da bo svoboda zborovanja. Zato so ljudje mislili, da je tako. Če je kdo mislil razbijati, tega ne vem.«

»Ne, ker je pobegnil v Nemčijo.«

»Torej je pobegnil zbog tega, ker je tako grdo govoril proti državi?«

Kos in Gregorin

Na vprašanje zagovornikov pove obtoženec Gregorin, da je pred povorko, v kateri se tako vzklikalo, spil četrta litra vina.

S tem je bilo zaključeno tudi zasliševanje Gregorina.

Predlogi branilcev

Ob zaključku današnje razprave, so zagovorniki vseh obtožencev podali svoje predloge, zlasti glede zaslišanja razbremenilnih priči Dr. Adlešič je še v daljšem govoru utemeljeval svoj predlog o zaslišanju dr. Korošca, glede prejšnjega političnega delovanja Brodarja in Strčina. Predsednik ga je zavrnil, češ naj predlaga kratko in stvarno, o važnosti ali nevažnosti predlogov pa bo že sodišče razsodilo.

Dr. tožilec se protivi vsem predlogom poudarja, da je bilo več predlaganih priči že zaslišanih in so bile nekatere celo v preiskavi, tako da ne morejo povedati nič novega. V ostalem pa je na podlagi zbranega gradiva in priči, ki bodo še zaslišane, dovolj pojasnjen ves potek dogodkov.

Predsednik je nato ob 1.15 zaključil današnji razpravo z izjavo, da bo o vseh predlogih senat še sklepal in jutri objavil svojo odločitev.

Popravek k Umnikovemu zagovoru

Prejeli smo:

Dnevnik »Slovenec« z dne 22. t. m. je prinesel v svojem poročilu o razpravi proti Janezu Brodarju in tovarišem tudi zagovor obtoženca Antona Umnika. Tako-le je stalo v »Slovenecu«:

Predsednik predloži Umniku pričevanje priče M. Sušnika, ki Umnika najbolj obremenjuje, češ da se je dni na vse grlo in da je vodil množico, ki je demonstrirala. Umnik na to odgovori: »Ta priča je moj največji sovražnik. Ko sem po osvoboditvi l. 1918 radi manifestacij za Jugoslavijo dal postaviti mlaž pred svojo hišo z zastavami, mi je isti človek grozil, da me bo takoj ubil ali izročil italijanskim oblastem, kakor hitro bodo Italijani zasedli naše kraje. Ta priča je takrat vplila v Senčurju: »Evrviva Italiaz. Ta človek je bil tudi že ponovno kaznovan.«

Tako »Slovenec« — Resnici na ljubo pa moramo podati sledečo pojasnilo: Da bi bil M. Sušnik največji sovražnik Umnikov, ne odgovarja resnici, ker sta se ob priliki srečanja vselej pozdravila, ter tudi večkrat medsebojno razpravljala kako pereče vprašanje v tonu, ki ni zvenel na sovraštvo. Da bi pa Umnik postavil l. 1918 kak mlaž, kot manifestacijski znak za Jugoslavijo, ni res. Res pa je, da sta mlaže postavljala, kot voditelja z drugimi M. Sušnik in M. Bulove v ranih jutranjih urah, boječ se žandarmerije, da bi jim to ne prepovedala. Mlaže je dal Franc Molj iz Vogelj. Mlaži so se postavili za-to, ker je imel dr. Anton Korošec shod za jugoslovensko deklaracijo na Gašperlinovem dvorišču, torej ravno na istem dvorišču, kakor g. župnik Janko Barle dne 22. maja 1932. Mlaži so bili postavljeni, dva pred vvhodom na Gašperlinovo dvorišče, dva pred gostilno Blagne, kjer je Senčur takrat slovenski sprejel dr. Korošca. Tudi smo mnenja, ako se v mladosti kak fant pregreši v kakšni praski na vasi, da mu nima po prestani kazni nikdo ničesar očitati. Iz tega sledi, da si je Anton Umnik tako »asnovall svoj zagovor, tako da bi se beže razbremenil dejanj, ki jih je obtožen, ozi. hoče priče prikazati v ljubi največjih zločincev.

V Senčurju, dne 23. februarja.

Kraj. org. JRKD.

Novi grobovi

V Ložu na Notranjskem je v lepi starosti 87 let umrl ugledni tamonjski častni mož g. Gregor Lah, upokojeni poštni uravnik, bivši dolgoletni župan in častni predsednik tamonjske Posojilnice in hranilnice. V juliju 1928. je praznoval zlato poroko s svojo zvesto družico Franjo, kateri po kratkem razdobju sledi v večnost. Bil je po vsem Notranjskem spoštovan mož, ki je res mnogo storil za prosep svojega kraja in žel tudi zaslužena priznanja in hvale. Pogreb uglednega narodnjaka bo danes ob 15. — V Sevnici je po daljšem bolhanju umrla v čestiti starosti 82 let gospa Katarina Zajčeva, vdova po finančnem svetniku in tašča predstojnika sevnškega sodišča g. Rudolfa Ročnika. Blago pokojnico bodo prepeleli v Ljubljano in jo jutri popoldne položili v rodbinsko grobnico pri Sv. Križu. — V noči od torika na sredo je v Pištanju umrl šolski upravitelj g. Franc Staufner. Pokojnik je služboval na Pištanju od l. 1903. Bil je član načelstva in blagajnik ondotne Hranilnice in posojilnice, blagajnik mlekarske zadruge, občinski odbornik in pri drugih krajevnih organizacijah. Pred dvema letoma mu je umrla soproga. Pokojnik je od takrat vidno pešal, zadnje leto se je zdravstveno stanje rapidno slabšalo, dokler ga ni pred mesecem položilo v postelji. Bil je iz vrste najstarejših naročnikov »Jutrac«.

Pokojnik naj bo obranjen časten spomin, žalujočim družinam izrekamo iskreno sožalje!

Vsak naročnik

„Jutra“ je zavarovan

za 10.000 Din!

Župnik Matija škrbec

V dvorano so privedli krajskega župnika Matijo škrbca, ki je s smehljavim obrazom stopil pred sodnike, se ozri po obtožencih ter se tudi njim nasmejal. Nato se je vsedel na stol pred predsednika in na stavljena vprašanja odgovarjal gladko in brez obotavljanja.

Predsednik: »Ali ste slišali obtožnico in jo razumeli?«

Obtoženec: »Da.«

»Ali ste krivi?«

»Če bi bil kriv, bi danes odkrito povedal, da sem, ker smatram, da bi bilo za duhovnika neznačajno, če bi kaj napravil in se bal preznati za svoje dejanje posledice.«

»Ali ste bili na shodu v Primskovem?«

Kako je bila vsa stvar?«

Jaz mnogo delam pri zadržah in vo-

dim tudi v Kranju zadržu Delavski dom, ki ima okrog 150 delavcev. Zadržga ima mnogo dolga, nam pa sta dolžna banška uprava in cestni odbor 95.000 Din že skoro tri leta. Jaz sem že večkrat posredoval pri banški upravi in cestnemu odboru, da bi se ta denar izplačal, a tega dosedaj nisem mogel doseči. Tedaj sem si mislil, da bom javno interpeliral poslanca Barleta, naj bi on posredoval, da bi dobili ta denar. Zato sem šel na shod. Ko pridem tja — prišel sem med prvimi — sem se vsedel v dvorani. Bila je približno takšna dvorana, kakor je ta.«

Obtoženec nadalje pojasnjuje, kako se je vsedel, kako je bil blizu odra v prvi vrsti in kje so bili drugi, kdo je sedel poleg njega itd. »Polagoma se je dvorana napolnila. Shod se je nekoliko zakasnil. Zato so postajali ljudje nervozni. Končno se je zastor odprl in na oder je stopil poslanec Mravlje, poleg njega pa je bil Ivan Lokar, ki je predsedoval shodu. Lokar je shod otvoril pozdravlj navzoče ter predstavljal poslanca Mravlje. Jaz sem pa takrat Mravlje prvič videl. Takoj nato se začne šunder po dvorani. V tem je vstal akademik Ilija in prosil za besedo. Zahteval je naj se voli predsednik shoda. Lokar je navaden kmet in ni vedel, kako bi se branil, ter ni dal dovoljenja. Ljudje so postali zaradi tega še bolj nervozni in so začeli ropotati. Nato pravi poslanec Mravlje: »Če niste organizirana banda, boste poslušali. Takrat so se ljudje silno vznemirili, ker je rekel »banda« in so začeli vpiti. Tedaj dvigne Ilija roko in spet zahteva besedo. Jaz sem vstal in se obrnil proti množici ter rekel: »Mir, mir! Pri tem sem dvignil palico, da bi ljudi opozoril na se. Res je nastal mir. Ilija je rekel, da je povsod navdala, da se voli predsednik. Mravlje je postal nervozen in se je obrnil k nam ter dejal: Po 6. januarju vas ne bodo več zapeljujevali!« To je letelo name. Jaz si tega seveda nisem mogel pustiti očitati, zato stopim naprej in rečem: »Ali sem jaz zapeljivec?« On pravi: »Da, vi zapeljujete ljudi!« Jaz se obrnem proti ljudem in rečem: »Ali ste ga slišali?« V tem trenutku sta prišla dva orožnika in Mravlje jima je rekel, naj mene zapišeta. Nato pravi orožnik, da v imenu zakona shod zaključuje. Pozval je ljudi, naj se razidejo. V dvorani je nastal velik krič, ker se shod ni mogel vršiti. Ljudje so klicali »Živio Korošec!« in »Dol Mravlje!« ter slično. Ko pa je orožnik zaključil shod, se je začel šum in dvignil se je velik protest po dvorani. Zato sem stopil na stopnice, ki vodijo na oder in rekel: »Mi spoštujemo zakone in oblast. Zato prosim: »Razidite se in bodite mirni! Živela Slovenija!« Potem sem stopil dol in polagoma šel proti vratom, kjer sem se pogovarjal z drugimi.

»Naši ljudje«

»Ko smo prišli ven,« je nadaljeval obtoženec, »se je naenkrat začelo govoriti, da se bo sedaj vršil v dvorani shod zaupnikov. Ko so ljudje to slišali, so hoteli zopet nazaj. Ko sem šel ven za množico so zunaj nekateri vpili: Živela svobodna Slovenija. Ljudje so rinili v dvorano, ker so mislili, da se bo shod vršil. Jaz sem jim rekel, naj o razidejo, ker shoda ne bo.

Potem sem šel proti Kranju v dražbi Streharja, bančnega uradnika, in upokojenega župnika Jemca. Šli smo proti cerkvi. Ozrem se nazaj proti gasliskemu domu in vidim tam, da se ljudje zbirajo okrog doma in da hodijo naši nazaj v dom. V tistem trenutku sem še opazil, da je žandar stopil na neki stol in rekel ljudem: »Jaz vam garantiram, da shoda ne bo, razidite se.« Nato so se začele množice valiti proti Kranju in proti drugim krajem, od koder so bile prišle. Za menoj pride velika skupina 60 do 80 ljudi, mladih in mladeničev, ki so prepevali in vzklikali: Živio dr. Korošec! Živela svoboda! Živela Slovenija! in take reči. Ker nisem hotel, da bi jaz prišel med demonstrante, kar bi se za duhovnika ne spodobilo, sem stopil s ceste v stran, da je lahko šla skupina mimo Množica je šla mimo nas prepevaje »Hej Slovenci in drugi pesmi. Za ljudmi sta šla dva žandari, nakar sem šel za množico kakih 30 do 40 korakov. Ko sem prispel do mostu in ceste, ki vodi za Kokro, sem se jaz poslovil od ostalih in sem šel sam proti domu.

Predsednik: »Ali tam niso vpili tudi: Živela svobodna Slovenija! Živela svoboda! in Živela samostojna Slovenija!«

»Jaz tega nisem slišal, ampak samo: svobodna Slovenija.«

Gospod župnik na političnem shodu

Predsednik: »Kaj vas je napotilo, gospod župnik, da ste naenkrat na shodu zaklicali: Živela Slovenija! Vi bi se vendar lahko s poslancem Mravljetom mirno razgovorili o stvareh, zaradi katerih ste ga hoteli interpelirati. Toda vi ste se pomešali med ljudi in čakali, da se začne shod. To je malo verjetno, da je vas samo to napotilo na shod, kar vi trdite.«

Obtoženec: »Gospod predsednik, prej sploh nisem poznal Mravlje in ga tudi ni bilo tam, marveč je stal za zastorom.«

»Vi ste mu mogli to tudi na kakšen drug način sporočiti.«

»Nisem vedel, da je prišel Mravlje, mislil sem da pride Barle, ker se je splošno tako govorilo. Z njim eva osebnost dobra prijatelj.«

»Tem bolj bi bila vaša dolžnost osebno stopiti k Mravljetu, ko ste videli, da ni Barleta.«

»Nisem mogel, ker je bila polna dvorana.«

»Toda taka vprašanja, se sploh ne morejo na shodu reševati, marveč se morejo samo osebno pojasniti.«

»Jaz sem ga mislil interpelirati in javno vprašati, da bi bil on bolj primoran posredovati, poleg tega je še nekaj drugega, mislil sem ventilirati vprašanje škrbci za brezposelnost, ker se s tem mnogo pečam.«

»Zato ste hoteli, da bi bila dvorana polna. Razložite pa to, kako pridete do tega, ko trditve, da je bilo že vznemirjenje pa vi naenkrat zakličete: Živela Slovenija! Čemu je to potrebno?«

»Jaz sem prej pomirjeval ljudi in ko sem končal tisti stavek, sem bil nekoliko razburjen in sem mislil reči: Živeli Slovenci! Pa je iz tega nastala Slovenija. To je lapsus linguae, sicer je pa to vseeno.«

»To ima vse svoj pomen. Od vas se že lahko pričakuje, da to vse razumete. Ali ste potem ostali pri Mravljetu sam v dvorani?«

»Nikdar!«

Inkriminirani vzklik: Živela republika

Naši kraji in ljudje

Nastas Petrović

Beograd, 23. februarja.

Sinoči ob 19. je umrl bivši minister gošpod Nastas Petrović, ki je bil že dalje časa bolan in so že nekaj dni vsak čas pričakovali njegovo smrt, ker mu je silno slabo srec.

Nastas Petrović se je rodil kot sin kmečkih staršev 5. novembra 1867 v Čačku. Srednjo šolo in filozofsko študije je dovršil v Beogradu in se je kot dijak politično udeleževal. Bil je predsednik dijaških društev »Nade« in »Pobratimstva«, ki je imelo nacionalno revolucionarni značaj ter se je zavzemalo za združenje južnih Slovanov, predsedoval pa je tudi odboru, ki je zbiral spise Svetozara Markovića, ideologa narodnega političnega pokreta in idejnega začetnika narodno radikalne stranke. Prvo svojo profesorsko službo je nastopil 1892. v Užicu, zaradi udeleževanja v opozicijskih radikalnih strankah pa je bil kmalu odpuščen iz službe in precej časa tudi zaprt. Za poslanca je bil prvič izvoljen 1. 1901. in je izvedel presledka od 1. 1903 do 1905. ostal narodni poslanec od 8. februarja 1. 1925. Leta 1907 in 1924 je bil tudi notranji minister. Do julija 1924 je bil prvi tajnik glavnega odbora radikalne stranke, takrat pa se je sprijel z vodstvom stranke ter izstopil tudi iz njenega poslanskega kluba. Po smrti Stojana Protića je bil predsednik neodvisnih radikalov. Pred sporom je bil v radikalni stranki važna osebnost, v poslanskem klubu pa zelo borbena govornik. Tudi novinarsko se je močno udeleževal. Bil je glavni sodnik »Radikalov«, glasilo neodvisnih radikalov, pozneje pa je bil dve leti v Jagodini urednik list »Narodni pokret«.

Njegovi govori in članki so bili polni ostrin in v njih se je izražala njegova trdnost volja, s katero pa sta se vedno držila tudi velika doslednost in ponos. Nastas Petrović je tudi svoje življenje vedno ravnal po mislih in navdah, ki jih je zastopal v javnosti. Koristoljubja ni poznal ter je živel in umrl v skromnosti.

»Trije vaški svetniki« v Beogradu

Beograd, 20. februarja.

Kulturno-prosvetno društvo »Edinost« je v kratkem času svojega komaj trimesečnega življenja pokazalo s svojim delom, da ima vse pogoje ne samo za obstanek, temveč tudi za lep razvoj in napredek. Na Stefaniji dan je nastopilo z Beikovim »Kaj, noma«, sedaj za predpust pa nam je priredilo v soboto zelo zabaven večer s »Tremi vaškimi svetniki« in nato sledečo družabno zabavo.

Igra je bila res zelo srečno izbrana. To, liko vsega smeja, kot ga je bilo v soboto zvečer v češkoslovaškem domu, ga menda že dolgo ni bilo v naši beograjski slovenski družbi. Le žal nam je, da se na tako lepo uspehih takih naših večerih razveseljujejo in razvedrujejo skoraj izključno samo mi Slovenci in da so naši srbski in hrvaški prijatelji, ki drugače prav radi iščejo naše, mi pa njihove družbe, zelo redki gostje pri takih naših prireditvah. V tem pogledu bi pač res bilo potrebno, da naše strani nekoliko več prizadevanja, da bi prihajali taki povabljeni gostje prav radi k našim gledališkim predstavam, katere, pa naj jih že prireja katerikoli naše društvo, stoje v vsakem pogledu daleč nad onimi, ki se dajejo po raznih malih beograjskih odrih, kateri imajo

Samo še danes ob 4., 1/8. in 9.1/4 zvečer

MARTHA EGGERTH

nežno, dražestno, poje, pleše, flirta in ljubi v prekrasem filmu

Carški valček

Hermann Thimig, Ernst Verbes, Hans Junkermann

V predporedu: najnovejši »Ufa« zvočni tednik in revija sladkih arij in melodij Roberta Stolza

Elitni kino Matica
Telefon 2124.

vedno dovolj gledalcev in največkrat vsaj razmeroma več, kot pa samo narodno gledališče pri »spomeniku«. In naši diletanti imajo po uradih in drugod toliko dobrih znancev in prijateljev med Srbi in Hrvatima, ki bi se gotovo prav radi odzvali prijaznemu povabilu h gledališki predstavi, kakor se radi odzivajo vabilu h kakim drugim zabavi. A če bi bili gledali sobotne »Tri vaške svetnike«, bi jih v bodoče ne bilo treba priganjati; sami bi vpraševali, kdaj bo zopet kaj takega ali podobnega.

Vsi trije »svetniki« so bili dobri, vsak po svoji strani, toda najboljši je bil vsekako Lamprechtov jecajajoči Šimen. Lo. gondrova maska za župana Porento ni bila posebno srečna in v nastopu naj bi bil vsekako nekoliko močnejši, bolj županski. Mati županja gđ. Ruše Fortičeve je bila imenitna, od začetka do konca dosledna, ali popolnoma naravno, brez kakršnihkoli izumetničenih pripomočkov izvedena vloga; samo malo starejša naj bi bila. Oba ženina, učitelj Tina in Jakca, sta prav zadovoljivo podala Stanko in Ljiljo Savinšek. Zlasti je ugaljal Jakca s svojo naravno preprostostjo. Gđ. Elia Leskova je naj bi bila v vlogi Marjane vložila malo več resničnega življenja, kar se je drugi nevesti, gđ. Marjanci Mezetovi, bolje posrečilo. Izborben je bil župnik g. Ermenca in ni dosti zaostajal za njim g. Leskovar v vlogi zdravnika. Prav dobri sta bili tudi gđ. Razborkova in vlogi Lahajnarice in gđ. Kreuzova v potovkini. Gđ. Goršetova je s svojim originalnim nastopom v kratki vlogi dekle Mice s cokliami vzbujala cele salve smeha. Če se še doda, da se je življenje na odru razvijalo hitro, brez zastanka, živahno, kakor je neobhodno potrebno prav posebno za tako veselo stvar, kakor je ta, in kar je zaslugi sretne režije g. Milana Pirnata, mislimo, da je tako vsestranski uspeh te predstave dovolj očitna.

Predstavi je sledila prijetna domača zabava ob plesu, slajvi pošti in prepevanju naših narodnih pesmi. Da je bilo poskrbljeno tudi za domače »pustne krofice«, je umljivo samo po sebi. Nekaj pa je bilo, kar nam nikakor ni ugajalo in kar se nikakor ne sme uvažati pri naših zabavah: pobiranje za godbo. Previdni smo, da se je to pobiranje na sobotni prireditvi vršilo brez vednosti in proti volji društvenega vodstva. In upamo, da se kaj podobnega ne zgodi nikoli več na nobeni naši prireditvi.

Za pustni torek se nam je napovedala ponovitve »Treh vaških svetnikov« v češkoslovaškem domu — Prosvetno društvo iz Kruške ulice pa isti večer prireja pustno zabavo v dvorani francoskega kluba v Ratničkem domu z uprizoritvijo trojeznanske spevoigre »Kovačevega študenta«, kompozicije znanega goriskega skladatelja Vinka Vodopivca na besedilo J. Kovadića, rajanjem slovenskih deklet in nato sledečo domačo zabavo.

Huda nesreča na razburkanem morju

Split, 23. februarja.

Ko je včeraj okrog 4. zjutraj dvajseta silna nevtrina med kuzco in Pisko, je ledja Cetinske plovilce »Cetina«, ki je bila v službi sinagoga potniškega prometnega Metkovića in Splita, nasledila na skalo. Parnik je bil na putu iz Metkovića v Makarsko, kjer je po vožnji redno brez noč pristal, kdaj zjutraj pa krenil proti Splitu. Kapetan parnika, izkušeni mornar Lavinić, je poskušal vse, da izvede parnik iz nevarne situacije pri Vrujci, kjer je v viharini nočeh zadela nesrečo že več ladij. Ker pa je bila burja vedno močnejša in je tako močno smejala, da se ni ničesar videlo, je parnik na tem nevarnem mestu nasedel. S toliko močjo je udaril ob skalo, da so na spodnjem delu nastali dve veliki odprtini, skozi katere je voda s silno močjo vrela v notranjost ladje. Veliki hladnokrvnosti kapetana in mošva se je treba zahvaliti, da ni prišlo do panike in žrtve. Potnike so hitro in v vzurnu redu izkrcali na najbližje iz morja štrleče skale, za njimi pa so se tja rešili tudi vsi mornarji. Parnik se je polagoma pogrezal, dokler ni trdno obstal na skalah pod vodno površino. Ob 5. zjutraj je prišel na pomoč parnik »Jadrana«, ki vrši redni promet na Braču. Parnik »Jadrana« se je dve uri trudil, da bi se približal »Cetini«, kar pa mu zaradi silnih valov ni uspelo. Tudi iz Splita so takoj, ko so zvedeli za nesrečo, odpluli na pomoč parobrodi. Ponesrečena ladja, ki je trdno nasedla, bo ostala tam, dokler se burja ne umiri, potem pa jo bodo odpremili v splitsko ladjedelnico.

Usoda največje jadrnice »Sv. Nikola« je zapetena in ni več nad, da bi se bili

mornarji pri nesreči po kakem srečnem naključju rešili. Mornarji, ki poznajo Sredozemsko morje in posebej še dele med afriško obalo in Malto, so prepričani, da je vsa posadka naša smrt, ker bi se drugače gotovo kmalo tekmo 40 dni javil svojim sorodnikom ali pa bi bile tudi oblasti, ki so toliko poizvedovale za nestalo jadrnico, med tem že davno ugotovile podrobnosti nesreče. Jadrnica se je morala potopiti v hudem viharju na samotnem morju.

Prva srednja šola v zapadni Hercegovini

Mostar, 22. februarja.

Mala naselbina Čapljina v zapadni Hercegovini se je začela naglo razvijati, ko je bila zgrajena leta 1885. železniška proga Metković-Mostar. Par let pozneje so začeli v Čaplini graditi veliko tobačno skladišče, dandanes pa je tam že 6 takih skladišč, kajti Čapljina je postala ena največjih tobačnih monopolističnih postaj v Hercegovini. Pred 30 leti je postala Čapljina sedež okrajnega glavarstva. Tudi v gospodarskem in trgovskem pogledu je ta kraj mnogo pridobil, ko je bil preko Neretve zgrajen najprej lesen, pozneje pa velik železen most. Sedaj urejujejo v Čaplini tudi moderno kopališče in higienski zavod. Veliko posloplje, v katerem bo nameščen higienski zavod, pa je v prvi vrsti namenjeno prosveti. V pritličju bo ljudska, v prvem nadstropju pa srednja šola. Ni še odločeno, ali se bo otvorilo za enkrat nekaj razredov gimnazije, ali pa bodo za srednjo šolo odločeni prostori služili popolni mešanski šoli, ki je kraju in okolici še veliko bolj potrebna kakor nižja gimnazija.

Posloplje je v glavnem že gotovo in tudi pokrito. Doslej so gradbeni stroški znašali preko 800.000 Din, za notranje ureditve pa bo potrebno še na manj enkrat toliko. Na področju velike čapljinske občine je doslej že 7 osnovnih šol, za veliko občino in okolico pa je zelo potrebna srednja šola, ki bo s prihodnjim šolskim letom otvorjena kot prva v vsej zapadni Hercegovini.

Krvno, kožno in živčno bolni dosežejo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice urejeno prebavo. Specijalni zdravniški silnega slovesa pričujejo, da so z učinkom staro preizkušene »Franz Josefove« vode zadovoljni v vsakem oziru. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Lep nastop pevskega zbora učiteljskihnikov

Novo mesto, 22. februarja.

V nedeljo dopoldne je dospel 120 članski mešani zbor ljubljanskih učiteljskihnikov v Novo mesto. Na kolodvoru ga je pričakovala večja množica z ravnateljem mešanske šole g. Mervičem na čelu. Zbor je odšel v osnovno šolo, nato pa takoj k službi božji v franciškansko cerkev. Zvečer 11. uro je bil cerkev nabito polna, tako da so ljudje ostali celo pred vratmi in v vestibulu samostana. Tako močnega zbora v naši cerkvi že dolgo nismo čuli. Peli so sodobne pesmi Premrla, Jobsta, Kimovca in Sattnerja v tako močnem in dovršeni obliki, da bi ljudje poslušali še in še. To pač ni samo srednješolski zbor, marveč korpus odlične umetniške kvalitete. Petje pri maši je bilo najboljši uvod in predznanilo koncertu.

Po kosilu v kuhinji PRK so si člani zbora ogledali mesto. Točno ob 15. pa se je pričel koncert v osnovnošolski dvorani, ki je bila nabito polna. Zbor je pozdravil upravitelja osnovne šole g. Skebe in zastopnik UJU g. Menard, kakor je zbor zapel državno himno. Za prva izredno lepa, globoko zamišljena Ferjančičeva pesem »Tone, sonce tone« je napravila močnega vtis. Skladatelja je občinstvo burno aklamiralo. Nato je sledil Adamič-Pavčičev »Jezdec«, višek pa je pokazal zbor v Adamičev »Zabučale gore« po kateri je tudi dvorana zabučala od odobravanja. Zenski zbor je izvajal Sattnerjeve mladinske pesmi in Gröbmingova »Dekle pod oknom« izvedba je bila eksaktna in precizna. In zopet je nastopil moški zbor in izvajal Bojnikovo »Oblake so rdeči« izredno čustveno. Mirkovo »Karanjile« so morali zaradi nenehajajočega odobravanja ponoviti. Vodopivčeva »O večerni uri« je zaključila nastop moškega zbora, ki se odlikuje po vzornem dinamičnem niansiranju in jasni izgovorjavi.

Po kratkem odmoru je zapel mešani zbor Devovo »Meglica«, Vodopivčeva »Dobro

ženo« in Ocvirkovo »Kolo« tako ognjevit, da je moral vsako pesem ponavljati, posebno pri hudomušni »Dobri ženi« je zavlada pravica razigranost v dvorani. Gojenka V. a. razreza igličeva je lepo zapela arijo iz opere »Butterfly« in Fleischmanovega »Metuljčka«, ki ga je na zaslužen odobravanje ponovila. Koncert je zaključil mešani zbor z Mokranjevo II. rukovetjo in Adamičevim »Mladim junakom«. Pred zadnjo pesmijo se je g. direktor Nande Marolt v toplih besedah zahvalil navzočim za nad vse lepo udeležbo, posebno še g. upravitelju Merviču, ki je prevzel celotno pripravo. Na močeno odobravanje je zbor še ponovil »Mladega junaka«. Volumen zbora je izvrsten, ima izredno sočne soprane, mehke tenorje, močne in polne baze in krepke alte. Vokalizacija in izgovorjavi je izborna, dinamična od največjega pp. do ff. Zboru se v vsakem pogledu pozna izvrstna šola. Zbor je vodil g. prof. Repovš Ivan z zanosom in ognjem, da so mu pevci in pevke sledili z največjo pozornostjo. Samo s svojim neumornim delom in strokovnim znanjem je privedel zbor do te višine. Zato je v prvi vrsti njegova zaslug, da je koncert tako sijajno uspel. Z večernim vlakom so se dragi gostje vrnili zopet v Ljubljano.

Mož iz tujske legije, ki mu policija nič ne verjame

Ljubljana, 23. februarja

Te dni se je pojavil v Ljubljani možak srednjih let, ki se je oglašal v redakcijah ljubljanskih dnevnikov in pripovedoval, da je prejkvar dospel nazaj v domovino in to iz francoske tujske legije, kjer da je služil dolga leta. Možak se je predstavil za Franceta Lesarja iz Jurjevice, se trkal na prsi, da je pošten državljan in pripovedoval fantastične zgodbe o življenju in avanturah, ki jih je doživel v Aziji in Afriki.

Za moža so se pričela zanimati tudi varnostna oblast in se je Lesar znašel na policiji, kjer so ga zaslišali. Službujočemu uradniku je izpovedal silovito zapleteno historijo svojega življenja. Že kot mlad fant je moral k vojakom ter v svetovni vojni na italijansko bojišče, kjer so ga leta 1916. uveli Italijani. Pripovedoval je o svojem ujetništvu v Italiji, iz katerega pa je pobegnil in se priptel v Afriko, kjer je zasluzil po 102 franka mesečno in se na žive in mrtve pretepal z raznimi arabskimi rodovi. Svojo dobo je odslužil šele leta 1932. in odšel nato v Francijo, odkoder se je zdaj vrnil v Ljubljano.

Tej njegovi zgodbi so na policiji verjeli samo napol in so nekam sumljivo mežikali. Lesarja so spravili čez noč v zapor in ga naslednji dan znova zaslišali. Tedaj pa se je Lesar premislil in z nasmehom pripomnil, da n gova prva izpoved ne odgovarja popolnoma resnici. To pot je pravil, da je odšel iz italijanskega ujetništva šele leta 1919. in nato vstopil v francosko legijo. Ko mu pa tudi tega niso hoteli verjeti, je priznal, da je prišel iz italijanskega ujetništva takoj v Ljubljano, kjer je v vstopil v jugoslovensko vojsko in se bil kot legionar na Koroskem. Tamkaj pa je nekam prehud in prekorajno »rekviriral« zganje v neki vasi, zaradi česar so ga zaprli in ga poslali leta 1920. na Ljubljanski grad. Z Gradu pa se mu je posrečilo po nekaj mesecih pobegniti ter se je potepal nato po Avstriji, kjer je služil za hlapca pri raznih kmetovalcih. Slednjič so ga zaprli v Linzu. potem pa so ga izgnali. Iz Avstrije je odšel na Češko. Tamkaj, pravi, se je javil v družbi še dveh Avstrijcev na francoskem poslanstvu in prošil za sprejem za francosko tujsko legijo. Poslani so bili v Marseilles, odkoder so jih odvedli v Afriko, kjer so nekaj mesecev res služili v tujski legiji. Slednjič pa se je posrečilo Lesarju in se štirim tovarišem madžarske narodnosti pobegniti, nakar so prišli do Beyrutha, kjer so se ukrcali na neko turško ladjo, ki jih je pripeljala v Carigrad. Ker niso imeli nikakih dokumentov, so jih v Carigradu zapeli, potem pa so jih izgnali v Rumunijo, odkoder so nadaljevali pot do Budimpešte. V Budimpešti se je Lesar oglašal na našem poslanstvu in dobil podporo za potovanje v domovino, ki jo je prekoračil pri Dolnji Lendavi ter slednjič dospel preko Zagreba v Ljubljano.

Na policiji Lesarju ne verjamejo niti tega, kajti prav močeno je, da je navihani skitalec čul zgodbe o življenju v francoski

KAM KJE V ZAGREBU

HOTEL IN RESTAVRACIJA KOVAČ, Zagreb, Gajeva ulica št. 31. Telefon 73-35.

Zajamčeno čiste sobe po 25-30 Din. Preravnala se naša kuhinja, izbira naravnih vina. Velik in bladen vrt. Pri bivanju preko 24 ur 15% popusta. — Priporočila se stnik DJURO PAJIC. 261/a

HOTEL „ASTORIA“

ZAGREB, Petrinjska

Najmodernejši hotel Zagreba. Eno minuto od glavnega kolodvora. »Najmoderneje« s vsem komfortom opremljene sobe. Najsenejše in najizbornejše bivanje v Zagrebu. 315

HOTEL MILINOV

ZAGREB, NA JELACICEVEM TRGU. Tekoča topla in hladna voda v vseh sobah. Telefon v sobah in v vseh ostali komfort. — ZMERNE CENE. 99

KURJA OČESA

Najboljše sredstvo proti kurjim očesom je mast »Claven« Dobite jo v lekarnah, drogerijah ali naravnost iz tvornice in glavnega skladišča. — Cevanje se posređbuje M. HRNJAK, lekarar — SISAK.

Največja ugodnost

je osvežitev s kopejlo, kateri ste dodali naravno sol za kopeli: Isla Koniferen kopalno sol ali Isla Chypre kopalno sol. Dostatek teh soli da vodi za kopanje in pranje posebne dobre lastnosti, da osvežuje in krepi mišice in živce ter dobro učinkuje na kožo in na splošni občutek. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

legiji samo od kakih potepinskih tovarišev, jih prikojil po svoje in prišel v Ljubljano, da bi tukaj koval iz nje primeren kapital. Lesarja bodo na policiji še zasliševali.

Pregnani vlomilci

Krško, 23. februarja.

V zadnjem času se prav pogosto pojavljajo v okolici številni brezposelni, ki se na račun resnično potrebnih okoliščin ljudske dobrostoječnosti. Gotovo je namreč, da so med takimi brezposelnimi tudi potepuhi in lenuhi, ki jih kmalu spoznate, ker jestvne odklanjajo in jim je samo za denar, katerega potem zaplijejo. Tako so v ponedeljek okrog 20. ure prišli v gostilno g. Edvarda Kriegerja v Krškem štirje neznani postopaki, že nekoliko vineni. Zahtevali so pijačo, kar pa je gostilničar gledko odklonil. Pa so iz takrat nerazumljivega razloga zahtevali, da jim namesto gramofo. In previdnosti jim tudi v tem oziru ni bilo ustrezno in so bili čez kakih dvajset minut odslavljeni.

Okrog polnoči pa, ko je bilo v Kriegerjevi hiši vse tiho in mirno, so začeli trkanje na okno in sirov glas, ki je ostalščarja pozival, da odpre in da prenočišče, češ da ne bodo na cesti spali. Ker jih je gostilničar primerno poučil, da ima sobe zasedene, mu je neznani glas zagrozil: »Čak, hudič, ti bomo že pokazali!« Komaj je zopet legel k počitku, je začel zunaj strel. Urno je vstal in poklical pomočnika in vajenca. Na svoje presenečenje pa je, vračajoč se opazil v temi pred seboj dve globočki postavi, ki sta se naglo potuhnili za mize na verandi, na katero sta prišli skozi vdrti vrata. Puške pa sta se nemudoma ležala in jo z ostalimi urami nog pobrala v trdo temo, ki jih je dobro zavarovala pred zasledovalci.

Tako se je posrečilo vlom preprečiti. Dvokrati žalostno na je, da je baš v teh časih občinski odbor odločil, da ostane mesto brez razvedrila in nočnega čuvaja. Tu se neha vesel in po čigavi zaslugi? Prosimo g. svetnega svetnika, da povzroči nujno potrebno razvedrilo mesta.

Grenitica Hunyadi Jenosa je najzanesljivejša in najidealnejše odvajalno sredstvo.

Svetislav Petrović

v svoji najboljši vlogi, v najboljši vojaški veseleotri

Roda-Roda

Smeh, veselje, zabava kot nalašč za zadnje dni predpusta!!!

Jutri na pustno soboto premiera!!!

Manever ljubezni

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

KULTURNI PREGLED

Osebnost Antona Aškerc

V »Čas«, št. 2. in 3. ter 4. in 5. je priobčil g. Jan. Plestenjak daljšo razpravo »K osebnosti Antona Aškerc«. Avtor se v glavnem poslužuje obilnega in celotno označuje Aškercovo življenje in delo: korespondence med Aškercem in dr. Turnerjem. Dr. Turner je zares bil Aškercu najbližji izmed vseh prijateljev, vendar pa z rezervno sprejemamo pisčevno domnevo, da mu je »Turner... kajkrat moral prilivati v brlečo leščerbo liberalne miselnosti, zakaj Aškerc je bil bolj levitar in je bil radikalizem v vsem njegovo življenjsko geslo. V glavnem pa pisec dobro karakterizira odnos med obema slovenskima veljakoma.

Plestenjak je svoje razglabljanje posvetil morda najzanimivejšemu vprašanju Aškercove osebnosti, usodnem tudi za njegovo pesniško delo: njegovemu počasnemu razhajanju s Cerkvijo in njenimi nauki, ki je naposled privedlo skoraj do popolnega preloma (Vezji, ki so ostale, so bile pač le še bolj formalne in zakoreninjene v najintimnejši čustvenosti). Tako je pisec — priznavajoč, z zadostno objektivnostjo, ki pri katoliških publicistih ni najbolj razširjena čednost — zbral prav interesantno gradivo za to značilno duševno dramo slovenskega duhovnika.

Dobili smo globlji vpogled v Aškercovo borb med vero in nevero, v njegovo trdovratno iskanje resnice preko budhizma v racionalistično odnosno materialistično svetovno naziranje. ki je bilo najbolj razširjena filozofija 19. veka in je tako našlo pri nas v katoliškem duhovniku Aškercu najizrazitejšega pesniškega oblikovalca.

Aškerc se morda ne bi bil razvil v toli radikalno svetovnonazorsko smer, če ne bi bilo dr. Antona Mahniča in njegovega »Rimekega katolika«, ki je neizprosno deval v nič vse, kar je nasprotovalo po njem formuliranemu katoliškemu naziranju o estetskih in umetniških vrednotah. Tako se je Mahnič v svojih kritikah »Ljubli. Zvonca« večkrat spodtaknil ob Gorazdove pesmi, in ko so izšle njegove »Balade in romances«, v katerih je Aškercova svobodomiselnost dobila že dokaj viden pouderek, je Mahnič neumajljeno udaril po njem, kar je hudo zadelo Aškercovo, nedvomno malec preveč samoljubno naravo. Ze 26. avgusta 1890 je pisal Aškerc Turnerju: »Ako bo gorilski »dohtar« še par let pisal v tem tonu, to se moramo bati za zdravje njegove pameti. To je že delirium verskega fanatizma. Saj njegovim na vno estetskim »pridigam« bi se človek samo smejal, ali da pod »svetlo« firmo rimoka-

toličanstva sme tudi nesramno zavijati in lagati — to je pa interesantno... Smeh pa človeka silijo, ko misli Mahnič, da se ga kdo boji! Svetovalci so mi nekateri pisatelji, da bi bil jaz svoje reči izdal pod psevdonom... U jednom se selo groze, a v drugem se boje,« pravi Hrvat. Da je s takim človekom vsaka disputacija nemogoča, je jasno, a najbolj ga jezi baš to, da mu nobeden napadenih pisateljev ne mara odgovorjati. Čudim se g. Gregorčiču, se je res zbal...»

Dr. Mahnič pa ni odnehal in je 1. 1890. spomnil Aškercu dolžnosti, ki jih ima kot katoliški duhovnik. Aškerc tudi ni popustil, in če Plestenjak pravi, da ga njegov »način boja z Mahničem kaže le majhno-ga in čisto krivnega otroka tedanjega liberalizma, prav moramo dati z današnje perspektive prav le v toliko, kolikor se beseda liberalizem nanaša na tedanjo slovensko liberalno miselnost. Le-ta je zares bila zaostala, provincialna in malomeščanska pobarvana, v vsem nedosledna, po večini plitva in deščo le kopija dunajškega lažliberalizma. Ni imela onih velikih idealov in močnih duhov, ki so v osemdesetih in devetdesetih letih z gibal liberalizem na zapadu, dasi se je tudi tu nazibal k zatonu.

V nadaljnjem Plestenjak podrobno razčlenja Aškercove orientalske motive, zlasti njegovo naznjenost v budhizem; ta naznjenost je značilna za prvo fazo Aškercovega oddajljanja krščanstvu in približevanja tedanji panteistični, odnosno ateistični svobodomi-

selnosti. Piscec domneva, da ga je v to smer napelil dr. Turner, ki se je »prislonil teosofičnemu gibanju tedanje dobe«. — Prehajamo preko teh, sicer prav zanimivih Plestenjakovih izjavah k dobri, ko se začnejo Aškercove stvarni prelomi s Cerkvijo. Kako neprijetno je ta štajerski kaplan, vneta proučevalec izbranih verstev in oboževalec budhiističnih legend, občutil na sebi duhovniško obliko in čel nio zvezane poklicne dolžnosti, priča ta-le odzavek iz pisma Turnerju z dne 2. aprila 1896: »Danes sem šele rešen najdihomernejšega dela, ker je post in njegovo opravilo (Budha) je vpeljal to opravilo že 500 l. pred (Kr.) takorekoč pri kraju. Vse me boli in ves sem fizično in duševno potlačen. O Budha!«

Na str. 88. citira Plestenjak Aškercovo pismo Turnerju, v katerem je dobesedno naveden tudi dekret kn. šk. lavantinskega konsistorija v Mariboru z dne 19. januarja 1896. Konsistorij je poklical velenjskega kaplana Aškercu na odgovor, češ da je v svojih »uradnih in neuradnih spisih rabil pohujšljive in v versko naravnem smislu vsega obžalovanja vredne izraze« in ker je bila zoner njega vložena tožba, da je »tudi v svojem uradnem poslovanju začel trostiti nauke, ki nasprotujejo sv. kat. veri in motijo ljudstvo v njeza krščanski pobožnosti«. Aškerc označuje v pismu Turnerju konsistorij kot »inkvizicijski tribunal« in pravi, da so »neuradni episke njegovi verzli v Zvonu, »uradni poslovanje« pa je pridigo o Loreti, v kateri je dejal, da je prenos Marijine hi-

šice samo pobožna pravilica. Aškerc pravi nadalje: »Vi, g. doktor, ste priča, da sem se umikal in sklepal kompromise in premirje, kolikor se je dalo; uklanal sem se, kakor daleč sem smel...« Ako sedaj prečikamo kar sem pisal od 1893. do danes; leta 1893. n'čem svojih spisov »preklicale«, ako rečem svojo prepričanju, da je Loretski čudež zgodovinski fakt, potem sem vreden, da me vsak značilen mož zaničuje... Ne dam le morem recitirati. Sim, at sum, aut ne sim!... Pusti, napredku, svobodnemu pol. razvoju in življenju evroazijske klerikalizem dviga ne samo na Slovenskem, nego po vsej Evropi svoj. temno glavoc. V nadaljnjem pravi, da bo zani najboljše, če »čisto l'ho stopim v prijavno življenje, izstopim iz duševskega, kjer ne bi imel do smrti nobenega miru...«

Svoje zasliševanje pred »inkvizicijskim tribunalom« je podrobno opisal v pismu Turnerju z dne 6. februarja 1896, ki ga ironično zafenja: »Še živim! Pred kakimi 400 leti bi bili bržčas z menoi napravili arto da je no danadanes...« Aškerc ni ničesar oreklal in ponosno pravi Turnerju: »Veseli me in ponašam se, da stojim pred Vami kot mož ki ni preživel tega, ker je prej javno trdil pred ljudstvom. Kaj pride, tega seveda ne vem.«

Ivan Hribar je v svojih Spominih navedel še ostrejšje, za Aškercu na prelomu zelo značilno pismo. Končno je kaplan Aškercu res slekel duhovniško obliko in prevzel službo mestnega arhivarja v Ljubljani. Poslel jo.

Vinko Zajec — pol stoletja v službi črne umetnosti

Naš Vinko Zajec — »Jutro« in vsa Narodna tiskarna se ponašata z njim. Dan za danem sedi zvesto pri svojem stroju, poslušajo njegove sekljajoče pesem in padanje črk, prav nalaho je sklonjen pri delu. A samo pri delu, saj je drugače krepak, zdrav, zbrav, neupogljiv mož. Le redko kateri jubilej beležimo s tako radostjo kakor njegovega. Celih petdeset let je že v službi črne umetnosti in še si ne moremo misliti, da se posavlja od nje. Tisti neustrudni sklep letotipa mu je postal pesem življenja, pesem najzvestejšega dela. V našem dragem Zajcu pa ne cenimo samo prvotnega tipografa, temveč predvsem tudi zlata vrednega značka, ki se je v lastno pridnostjo in žilavo krepkosti dvignil iz borne mladosti do polnega, vsega spoštovanja vrednega moža.

Srčno rad ga človek posluša, kadar pri-poveduje o svojih težkih mladih dneh. Rodil se je 22. januarja 1868, kot sin železničarja, ki je bil sila strog oče. Po ljudski šoli se je šel učiti pekarske obrti k tedanjemu Nemcu Förderlu, pa mu je bilo za malo, da bi hodil — kakor pravi — za nemške piske s košem na rami krasno mesto stelo in hrano v Tivoli, dočim njemu samemu niso privoščili drugega, kakor plesni žol. Pa je hitro premenjal branjo in se šel učiti trgovine k Engelsbergerju v Krško. Šibak je bil in je zbolel. Vrnil se je k staršem, nato pa si je sam dokončno izbral svoj poklic: 10. februarja 1883 je bil sprejet v uk v Narodno tiskarno s 14 dnevnim poskušajo, oproščen pa je bil 24. februarja 1887. Neka nemirna žilica mu je že kot vajencu ni dala miru in tako je bil ob odkritju spomenika Anastaziju Grünu aretiran zaradi protinemskih demonstracij ter je moral 17 dni presedeti v zaporu, ker ga je nekoč ogradil, da je polil zasrženega spomenik s kemikalijami črnolom. Nemirna puntarska žilica se je potem le polagoma umirila, Vinko Zajec je dozoril v zavednega naprednjaka, neomajnega narodnjaka. Iskreno prijateljstvo ga je od mladih nog družilo s sošolcem in vojskim tovarišem pokojnim dr. Ivanom Oraznom. V balkanski vojni se je Zajec z velikim zemljepisdom etabliral pri »Belem volku« in vodil jugoslovensko strategijo, obenem pa zbiral denar za balkanski Rdeči križ ter ga pošiljal dr. Oraznu. Intelektent po prirodi se je sam nadalje izobraževal, ni pa žal mogel slediti nasvetu svojih dobrih znancev profesorjev Levca, Vrhovca, Subica in Wiesthalerja, ki so mu kot vajencu v večerji šoli na realni večkrat svetovali naj opusti tiskarsko obrt in se vpiše na srednjo šolo. Namesto, da bi postal faliran student, pravi naš Zajec, sem se raje izučil tiskarske obrti in tako srečno dočkal svoje 50letnice. Res, prav je imel!

Koliko dragih spominov ga veže na vso to dobo! Kako rad se spominja pesnika Cimpermana, h kateremu je hodil s korekturami na Zabjek in dobival od njega prve cigarete. Pisateljica Luiza Pesjakova mu je dajala po 20 kraljarjev, pri Levcu pa je za korekturo običajno zaslužil po 10 kraljarjev in potje, vina in jabolk kar po cele jehabe, dočim ga je prof. Trstenjak že redno odklikoval s cigaro. Od vse svoje poklicne dobe se je naš Zajec polnih 40 let udeleževal v Narodni tiskarni. Užival je polno naklonjenost pokojnega dr. Ivana Tavčarja in vseh drugih takratnih odločujočih mož. Čim pa je »Jutro« najavilo svoj zmagoviti pohod med slovenski narod, le bil Zajec med prvimi sodelavci, ki mu ostane — to vemo vsi — neomajno zvest. Z njim živi a mi si tudi le težko predstavljamo, kakšna bi bila »Jutrova« tiskarna brez dragega seniorja Vinka. Tisoče rokopisov so že njegove spretno roke prepletale v svinec, od uvodnika do folijona, od kulturnih člankov do najzanimivejših statistik in gospodarskih rubrik, — vse je že preizkusil mojster letotipa, ob njem je kakor doma, neutrudljiv, nezlojmljiv, v svoji čilosti, spretnosti in preudarnosti ne-

precenljiv živ vzgled svojim tovarišem in vsem sodelavcem pri »Jutru«. Njegovo vzorno delo je bilo nedavno počašeno tudi z najvišjim odklikovanjem, ki ga upravičeno nosi z moškim ponosom. Srčno draga pa mu je lahko tudi zvest, da ni živel zaman in da uživa najgloblje spoštovanje vseh svojih dragih tovarišev in prijateljev. — Poročil se je 10. februarja 1895., rodilo se mu je šest otrok, od katerih pa mu živi samo še ena hčerka, navdušena Sokolica sedaj nameščena v Beogradu.

Neopazno, a vendarle neizogibno stopa Vinko Zajec v objem jeseni življenja. Naj mu bo zlata! Zaslužil je to s svojim delom in svojim poštenjem. Ali končno — saj se še ne posavljamo, saj le praznujemo! Zlati jubilej Vinka Zajca je vsem nam, ki ga poznamo in vemo ceniti, kakor solnčen praznik. Nikar se v jesen, dragi naš Vinko — živi z nami, bodi nam zdrav in veder mož, kakršnega te globoko spoštujemo v svoji prijateljski sredi. Še in še — na mnoga leta!

Domače vesti

• Priprave za proslavo 25 letnice Narodno-strokovne zveze. Iz vrst narodnega delavskega pokreta, ki se bo vršila v dneh 13. in 14. maja v Ljubljani. Več posebnih odsekov je na delu in skrbi za vse priprave, ki so ogromne, če se pomisli, da bo na proslavo prišlo na tisoče narodno zavrednih delavcev. Proslave se ne bodo udeležili samo Slovenci, ampak se jim pridružio tudi vsi drugi krajev naše države. Posebno živo se zanimajo za to proslavo srbski delavci, ki se pripravljajo, da v večjem številu obiščejo svoje slovenske tovariše ob njihovem jubileju. Udeležbo pa so prijaviili doslej tudi zastopniki češkoslovanskih narodnih delavcev in se pričakuje še prijava poljskih narodnih delavcev. V vrstah narodnega delavstva v naši banovini je zavladalo veliko veselje, ko se je zoznalo, da je tudi Nj. Vel. kralj daroval večjo vsoto za centralni prapor NSZ. Zaradi tega najvišjega priznanja svojemu pokretu se delavci z največjo vnemo pripravljajo na svoj veliki praznik.

• Spremembe v banovinski zdravstveni službi. Z odlikom kr. banske uprave v Ljubljani so bili imenovani: honorarna zdravnica na Golniku dr. Pavla Černe za banovinsko uradniško pripravnico; dr. Slavko Grum za banovinskega zdravniškega zadržene zdravstvene občine Zagorje ob Savi; dr. Ivan Rajšp za upravnika javne bolnice v Celju v 4 položajni skupini I. stopnje; Josip Stegnar za ekonomo splošne bolnice v Mariboru v 5. položajni skupini. Premeščeni so: dr. Altonz Hönnigmann iz Marenberga kot banovinski zdravnik zadržene zdravstvene občine v Cankovo; dr. Josip Smola iz Žužemberka kot banovinski zdravnik zadržene zdravstvene občine v Cerklji; dr. Vekoslav Vrbljak iz Maribora kot sekundarni zdravnik k javni bolnici v Murski Soboti.

PRIJETEN DRUŽABNI VEČER

• Imenovanje v duhovniški službi. Kakor javljajo »Slovenske Novice«, je g. Ivan Kotnik, doslej župnik na Cetinju, imenovan za konzultorja barske nadškofije v zetski banovini.

• Vpisovanje za poletni semester na uni-versi kralja Aleksandra v Ljubljani bo trajalo od 1. marca do 10. marca. Ob inskripciji se bo ravna o takole: Dne 28. febr. dobi lahko vsak slušatelj pri službujočem organu pri vstopu v glavno univerzitetno poslopje listek s tekočo številko. Nato dvigne pri vratarju potrebne tiskovine in po njej in izpolni dokumente. Naslednji dan, 1. marca, se javi v kvesturi s pomočnimi tiskovinami in priznanicami o plačani šolnini in takso za zdravstveni fond. Prav tako velja odredbe pri poslovanju za prihodnje dni: listki s tekočo številko naj se jemljejo dan pred inskripcijo.

• Službeni list dravske banovine objavlja v 15. letošnji številki: Uredbo, s katero se zakon o kmetijskih kreditih spravlja v sklad z zakonom o Privilegirani agrarni banki in z zakonom o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja; pravilnik o uravljanju fonda za podpiranje združništva in zniževanje obrestne mere, ki je pri Privilegirani agrarni banki; odločbo ministrskega sveta za denarne zavode ter objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letu 1933.

• Oče desetih otrok umrl. V bližini Tešnja v okolici Banaluke se je pripetila huda nesreča, pri kateri se je smrtno posrečilo veleposesnik Omer Džonlagić iz Kolesovića. Na čolnu je preko reke, ki je bila deloma zamrznjena pešal v mlini vrečo koruze. Ko je na čolnu dvignil iz čolna vrečo, se je pod njim udrl led in nesrečni veleposesnik je izginil v vodi. Omer zapušča ženo in deset otrok.

Potop sveta

»Noetova barka« Alegorija borbe narodov, kateri so v vsakem času poznali samo eni idol — zlato! — Velika požrtvovalna ljubezen dvoje mladih ljudi, kateri pridejo s trpljenjem v boj na pravo pot, na pot, ki jo je rekel Gospod: ... sreča. ljubezen in blagoslov! Monumentalni filmski umetnik, ki se predvaja danes ob 4. 1/2 in 9 uri zvečer ob znano najnižjih cenah Din 2.—, 4.—, 6.— v KINU »LJUBLJANSKI DVOR«.

• Krajevni organizaciji JRKD pri Mali Nedelji in pri Sv. Duhu na Stari gori prireditve svoja občna zbor v nedeljo 26. t. m. in sicer prva po rani inšaji, druga pa ob 2. popoldne pri g. Verzeli na Stari gori. Kot govornika nastopita na obeh g. poslanec Zemljic in banovinski svetnik Skuhala.

• Ufa-film pride v Jugoslavijo. Naša državna filmska centrala je bila ustanovljena v glavnem zato, da pospeši produkcijo domačega filma. Zaradi težkega gnotnega stanja se doslej ni moglo mnogo storiti. Vendar pa se je državni filmski centrali posrečilo, da je za našo državo zainteresirala taji kapital. Tako bo v kratkem prišel v Jugoslavijo zastopnik največjega filmskega koncerna v Nemčiji — »Ufa-film«. Že prihodnji mesec prispe dr. Schütz, šef produkcije kulturnih filmov s celim stabom režiserjev in operaterjev ter Ufin avto za snemanje filmov s stabilno aparaturjo. Ufa-film se bo v prvi vrsti bavil s snemanjem najlepših krajev Jugoslavije, snemal pa bo tudi ljudske šege ter našo industrijo. Ker ima Ufa 288 lastnih kinematografov po vseh kontinentih, bo predvajanje naših filmov dragocena propaganda za našo državo in našo industrijo.

• Deklica je zgorela. V sarajevski bolnici je umrla petletna deklica Sonja, hčerka Hamdije Zubovica. Preteklo nedeljo, ko se je ostala sama doma in se igrala pri ognjišču, se ji je vnela obleka ter je kot živa bakla hitela iz hiše.

• Stekla mačka ogrizla celo rodbino. V sebi zabukni pri Ogulinu je rodbina Galac imela mačko, ki je v zadnjem času kazala simptome stekline. Mačka je ogrizla otroke, ki so se radi igrali z domačo »mucco«. Kakor se je pozneje doznelo, je mačka bila stekla. Otroke so poslali v zagrebški Pasturjev zavod.

• Svatovskičina in mrlič v isti hiši. V nekem selu splitske okolice se je pretekli nedelje vršila svatovskičina ob žalostnem dogodku v hiši. Mladi nevesti je umrla mati, ki so jo položili na mrtvaški oder, dočim se je po poroki v sobotni sobi vršila svatovskičina, ki se ni več dala odgoditi.

Z MASKAMI

• Dar CMD Josip Zupančič iz Ljubljane je daroval družbi sv. Cirila in Metoda 100 Din o priliki svoje srebrne poroke Iskrena hvala!

• Prometne knjižice za motorna vozila in za fajakarske in polfjakarske vozove. Uprava policije v Ljubljani poziva lastnike navedenih vozil, ki še nimajo prometnih knjižic, naj se nemudno zjave pri upravi policije na Bleiweisovi cesti 22 v sobi 11 v svrhu prevzema. Rok za vplačilo prijave in letne takse poteče 28. t. m. Zamudniki bodo v smislu zakona o takсах obsojito kaznovani.

• Prej so mislili, da je hladno in suho vreme najbolj zdravo, sedaj pa ni več tako, ker se tudi v takem času pojavlja hripa s svojimi nevarnimi posledicami. Letos ko je hripa zavzela spet tolike dimenzije se je ponovno dokazalo, da je učinek Aspirin tablet »Bayer« proti hripu neprekosljiv. To pa velja tudi pri hripavostnih prehladih, ki se sedaj pojavljajo tako številno.

• Obledela obleke barva v različnih barvah in plisiru tovarna Jos. Reich.

Iz Ljubljane

• Proslava rojstnega dne prezidenta Češkoslovaške republike dr. T. G. Masaryka. Kakor vsako leto, bo tudi letos Jugoslovnsko-češkoslovaška liga v Ljubljani skupno s Češkoslovaško občno v Ljubljani posebno proslavo 83 obletnice rojstva prezidenta češkoslovaške republike, dr. T. G. Masaryka in sicer 4. marca s slavnostno predstavo Dvorakove opere »Rusalka« v Narodnem gledališču v Ljubljani. Po predstavi bo v prostorih restavracije »Zvezda« šestanec vseh prijateljev češkoslovaško-jugoslovnske vzajemnosti.

• Koncert Ciril-Metodovega zbora. Na sporedu bodo samo skladbe širokega štila najnovejših in novejših ruske glasbe, ki jih le zbor izvajal pri svojem koncertu v Zagrebu lani 8. decembra. »Cecilijska« priznani najboljši glasbeni list v Jugoslaviji, piše o tem koncertu v svoji prvi letošnji številki: »Zbor je glasovno in intelektualno odlični lmanje prvotnejši reprezentativni zbor Omenjenega dne se je vršil v ka-

kaj respekta pred temi dvratji?«

Ni čuda, če je tako zagrenjen človek moral naposled obsojiti tudi sebe in svojo mladost. V pismu Turnerju 21. februarja 1911.), kakor ga citira Plestenjak, pravi Askerc: »Tisti elavospevi mladosti se mi zdijo prelirani. Mlad človek je neveden kakor le na paši. Dela neumnosti, ki se jim v zrelejših letih sam smeje. Ne zna dobro »zkristiti časa in misli« če je dovršil take in take šale, da že ve dosti ali celo vse. Ne, najvišja šola je življenje in najlepši sad zrelih let je modrost, ki uči človeka, kako zanimiv je svet, pa obenem tako ničev.« Tako pravi oni Askerc, ki je nekaj let pred tem meril svojo nasprotnike po tem, ali imajo maturo ali ne in ki je nekoč, tolikani veroval v življenje, v ljudi, v razum. Vsekakor je Askercova osebnost zanimiva. Tiha drama njegovega življenja, njegova borba z okolico in z usodo je poleg Prešernove, Levstikove in Gregorčičeve ena najzanimivejših duhovnih dram slovenskega človeka. Jan. Plestenjak je s svojim objavljanjem Askercove korespondence s Turnerjem in z razpravo v »Časut«, ki smo iz nje posneli nekatere zanimivosti, mnogo pripeljal k poznavanju intimnega Askercera in k večjemu razumevanju onega elementa Askercove poezije, ki je neposredno osebno in umilno samo tako, da oznamo tudi osebnost, katere se tu »vraža Želet« bi bilo, da bi dobili fim prej izbrano in zaključeno, docela objektivno monografijo o Askercu in njegovem delu, ki bi avtorja »Balad in romanc« pravilno oveličila z vseh

Smo pred pošto se dobili, tozadevno se zmenili: naj god svetega Matije se pri Slamiču zalije!

tedrali pred par tisoči izbrane koncertne publike izredno zanimiv in uspešen koncert. Poedine skladbe so bile izvedene izredno lepo. Zbor je discipliniran, kar se posebno kaže v lepi deklamaciji teksta, v jasni ritmiki, ki je ponekod zanimiva in težka. Zbor je pokazal svoje življenje in dinamiko kakor i v brzini, pevajoč vse registre od ppp... do fff, vedno na solidni bazi basov, ki so uprav grmeli kot peдали. Vsekako s tem nastopom odlični Ciril-Metodov zbor po enem letu dela dokazuje izredno sposobnost svojega zborovodje, ki je znal v svoj zbor vlti toliko logike in toplote iz svojih prvotnih duševnih glasbenih zmognosti, a dokazuje tudi resnost in razumevanje vseh pevcev in pevke kolektivno, ki so s svojo nesebičnostjo in marljivostjo dosegli tak uspeh. Koncert bo 4. marca (sobota) ob 20. v Unionu. Vstopnice in sporedi so že v predprodaji v koncertni posredovalnici Glasbene Matice.

V nedeljo ob 3. popoldne

OTVORITEV nove smuške SKAKALNICE

NA ŠIŠENSKEM HRIBU

• O zaščiti civilnega prebivalstva proti vojnim plinom bo predaval za zdravniške sanitetni podpolkovnik dr. L. Debeljak v soboto 25. t. m. ob 18. v sejni dvorani mestnega magistrata. Gg. zdravniki so vabljeni, da se predavanja gotovo in polnostevino udeležijo.

• Precorodovci! V soboto 25. t. m. ob 10. 3. popoldne bo predaval g. ravnatelj Lovšin o sodobni politiki in gospodarstvu doma in drugod. Vljudno vabljeni člani SOD za člane udeležba obvezno!

• Prosvetno-družabni večer »Krk« bo drevi pri Mikliću. Predavanje o razvoju mode s skioptičnimi slikami in filmom. Predavatelj A. Paulin. Godba jazz Odeon. Vstop vsakomur prost! Brez vstopnine!

• Jadranščice! Danes ob 2. popoldne se bo vršil važen debaten sestanek zaradi zabavnega večera Prosim pridite vse!

• Češkoslovaška Obec v Ljubljani prosi opetne sve člene, aby se co možná v nehojnejšim počtu súčasnosti Valné hromady, která se koná dne 25. února v sobotu v osm hodin v restavraci Hvězda. Výbor.

na pustno soboto

• »Revna kot cerkevna miš« ZKD je nam pripravila za zadnje pustne dni najbolj veseligo po znanem istoimenskem gledališkem komadu. V filmu nastopajo znani igralci in igralkice: Charlotte Ander, Grete Mosheim, Paul Hörbiger, Paul Morgan, Fritz Grünbaum, ki skrbje za obilo smeha, veselja in zabave! Predstave bodo danes in jutri vsakokrat ob 14.15 in na pustno nedeljo ob 11. uri ob najnižji vstopnini

• V delavski zbornici bo prihodnji torek zvečer družabni večer društva »Tabor« Program te pustne prireditve, ki ga bodo izvajali društveni odskoi, med njimi priznani mešani pevski zbor, bo izredno privlačno in ples, ki mu bo sledil ob zvokih izvrstnega jaza, bo nedvomno privabil mnogo dobre zabave željnega občinstva. To liko bolj pa je to pričakovati, ker je čisti dobicek namenjen brezposelnim

• Matija led razbija. Od sobote naprej je v dravski banovini počasi snežilo brez večjih snežnih viharjev. V splošnem je padlo po raznih krajih banovine 20 do 70 cm snega, največ v Kranjski gori in na Kočevskem Po Notranjskem in na Krasi se divja burja v Ljubljani je padlo snega do 25 cm. Splitska proga od Karlovice naprej je še vedno zasnežena. Na železniških progah v območju dravske železnice dirkecije pa je promet povsem normalen. Tudi avtobusni promet je v naših krajih reden. Včeraj se je vreme preokrenilo in zapihal je jug. Pravijo, da bo letos Matija dobro led razbil in da nastopijo kmalu prav topli dnevi. Februarja letos sploh nismo imeli kdove kako hudega mraza, najnižja temperatura je bila 13. t. m., namreč -8.7 C. dočim je bil lani ob istem času hušji mraz, ko je toploter beležil -23.5 C. Od one silovite zime L. 1929., ko je bilo mraza do -34 C, je letošnja zima ena najmildejših.

Najboljšo obrambo proti prenosu nalezljivih obolenj potom dupline v ustih in grlu tvorijo okusne

ANACOT PASTILE DR. WANDERJA
Dobivajo se v vseh lekarnah. Cena malega omota Din 8.—, velikega Din 15.—.

• Uporaba dvigala v nebotičniku brezplačno. Opozorjeni smo bili, da se je na dan otvoritve kavarne v nebotičniku, dne 22. t. m. od nekaterih strank pobirala nekaka odškodnina za uporabo dvigala, in sicer po 1 Din od osebe. Opozorjamo občinstvo, da je prevoz po dvigalu brezplačen in nima nikdo pravice zahtevati od kavarne gostov kakšne odškodnine. Omejen primer je prijavljen policiji, ki preiskuje zlorabo.

• Spremembe posesti v Ljubljani. V ljubljanski zemljiški knjigi je bilo februarja doslej zaznamovanih 24 kupnih pogodb, ki se nanašajo na spremembe posesti hiš in zemljišč v Ljubljani sami je bilo 11 takih transakcij. Gre v prvi vrsti za nakup stavbnih parcel in v drugi vrsti za nakup hiš. Na pomlad je pričakovati najbrž živahnejše stavbno gibanje.

• Občni zbor Splošnega ženskega društva in njega odseka Zveze gospodinj se bo vršil 8. marca ob 16. v prostorih Splošnega ženskega društva na Rimske cesti 9.

• Čigava je obleka? V nekem stanovanju v Florjanski ulici je policija zaplenila celo košaro najrazličnejše obleke in perila. V hišo je zanesel košaro neznan človek in jo pustil tamkal, ne da bi povedal, čigava last je Košara je na ogled na policijski upravi

28. II. 1933 PUSTNI TOREK
PUSTNI PLES
V KAZINI (VELIKA IN MALA DVORANA) 2816
RONNY-JAZZ SOKOL II.

• Dva surova napada. Čevljarja Miho Kampja, stanujočega v Jaršah, je včeraj dopoldne napadel lastni sin Janez. Fant je prišel domov hudo vinjen in ga je oče pokaral, kar pa je Janeza silno razjezilo. Skočil je v očeta, ga pobil na tla in hudo prizadel poškodbe po vsem životu. Hudo jo je izkupil tudi mlinar Anton Renko z Brezji na Gorenjskem. Napadel ga je njegov pomočnik ga obdelal s polenom po glavi ter mu prizadel tudi hude notranje poškodbe. V splošno bolnico so včeraj pripeljali še 16 letnega trgovskega valenca Konstantina Kukuljana iz Radeč, ki si je pri padcu na zmrzli cesti poškodoval levo oko.

v restavraciji »Emona«

• Namesto cvetja na krsto blagopokojnega g. Gregorja Laha v Ložu daruje za djaško kuhinjo »Domovino« 200 Din rodbina Trošt-Tavčarjeva.

• Za taborsko maskarado »Bela noč« so v predprodaji vstopnice od danes naprej ob uradnih urah v društveni pisarni, isto tam se tudi rezervirajo lože. Električna cestna železnica bo imela ta večer svoje postajališče na križišču Sv. Petra ceste in Fünserjeve (škofje) ulice.

• Rega, rega, kvak, kvak tako nas vabijo mične žabice, lahkekrili metuljčki, pestré cvetke, brhki mladič v narodnih nošah ter dimnikarčki, klovnji, urne sobarice in vsa ostala pisana mladež, na ringaraja TKD Atene, ki se bo vršil na pustno nedeljo ob 16. v Unionu, kjer nam ob zvokih Cvirnotne godbe pokažejo, kaj so se naučili v ritmičnem tečaju Atene, ki ga z vso vmo vadi gospodična Maša Slavčeva. Vse informacije v pisarni Atene, Prečna ulica št. 2., pritrliče, istotam tudi prijavnice

Jutri premiera najnovejšega monumentalnega zvočnega vefilma!
Strah Indijskega oceana
Križarka Emden
JUTRI PREMIERA!!
»Zvočni kino Ideal«

kakor sam pravi, sveto služil samo literaturo.

V nadaljnjem delu svoje razprave skuša Plestenjak na osnovi korespondence s Turnerjem osvetliti Askercovo osebnost v času, ko je bil nasproti Cerkvi svoboden, a se je moral boriti z novimi literarnimi struinanji, ki so med tem prodirle v slovensko književnost. Naravno je, da so mladi modernisti takoj trčili z Askercem in ga skušali kot »glavarja« dotleje veljavne književnosti in nje miselnosti kritično pretresti, ter si izbrati samo to, kar se je prilagajalo njihovi etnističnemu in umetniškemu naziranj in vrednotenju. Dr. Turner je postal med tem že prileten mož z ustaljenimi nazori in z nekakim liberalno - aristokratskim pogledom na ljudi. (Tudi tu vidimo, kako vse življenjske forme nujno prehajajo v neko shematičnost, ki jo v slikarstvu imenujemo akademizem, v poeziji pa bi jo morda lahko označili klasično, in kako hitro se ljudje in stvari postarajo). Zdaj se oba veljaka: Turner in Askerc strinjata v sodbi o »modernih«, Askerc tem bolj, ker je bil začel konflikte z njimi. Plestenjak citira zanimivo literarno izpoved Askercovega mariborskega prijatelja in svetelovca, ki šteje med osvetožene moderniste, pole domačih zvečnikov Zolaja, Verlainea, Maeterlincka, Ibsena, Harmana Bahrja, Nietzscheja — imena, ki so delno literarni generacija L. 1933 že nesodobna in zastarala... Iz Askercovih pism Turnerju navaja Plestenjak tudi ta-le odstavek o Cankarju (iz pisma z dne 24. februarja 1903):

»Cankarjevih spisov ne čitam več, odkar je bil (l. 1900.) objavil proti meni podel pamflet. Pamfletist je subjekt najnižje kategorije — in zato za moje osebne sploh ne eksistira. Da hvalijo na vso pretege vse vprek, kar Cankar napiše, se nikar ne čudi. Med najmlajšimi literati obstoji namreč nekaj kartel, katerega anonimni člani drug drugega povzdigujejo. A kdor ni član te »wechelsschietere liter Versicherungsgesellschaft«, temu Bog pomagal, če hoče... Jaz sem tem kartelistom »luft« in ker vrhu tega celo na Kranjskem niseem roien, me ne morejo videti. Viđš, take razmere vladajo ried ljubimi Slovenci...«

Razočaran, zagrenjen in užaljen, občutljiv za vse, ker se je le malo dotikalo njegove oeebe, se je Askerc počasi pozreval v tiho sovraštvo do svoje literarne okolice in v gorjup pesimizem. Jezilo ga je, če niso o njegovih novih knjižah, ki so nedvomno kazale vedno večji minus v razmahu njegove stvarjalne, umetniško - oblikovane sile, listi takoj na dolgo in široko pisali. V tej užaljenosti, v občutju, da je zastavljen in preziran, je Turnerju izpovedal tudi svoja mnenja v žurnalistiki: »Vse naprednje, samo naši žurnalisti so ostali — po večin!« — stari zaspanci in nevedneži napram domači literaturi. Po tedne in tedne moramo čakati, preden ti izkaže tak gospod redakteur posebno milost da lakonično omeni tvojo knjigo, ki se mu je poslata na ogled in v naznanilo. Seveda za vlogo, pretepe, amore in druge skandale imajo pač več interesa. Ali imaš

strani, ga pokazala v njegovem okolju, pa tudi v njegovi psihološki svojstvenosti.

— a.

O gledališki krizi je pričel objavljati Gledališki list ljubljanske drame daljši članek prof. Oslipa Šesta. Pisec med drugim ugotavlja: »Od leta 1913, ko je bil položaj tak, da je bilo gledališče do malega zaprt in je bila sezona 1913/14 le interiminna značaja, pa do danes, ni bil položaj nikoli tako težaven in, morda ne rečem preveč: celo obupen! Kako to pride? Prvi del odgovora je lehak. Gledališče se je leta 1920, podzdravilo, ves obseg delokroga se je ugotovilo in iz tega se je določila državna letna subvencija. Ambasel in potrebe so se prikriljele po subvenciji vsa organizacija je bila zasnovana v dobri veri, da je to trajno ali pa vsaj za dobo, v kateri se lahko izvede in upelje redno poslovanje takih zavoda, ki za enkrat še ni imel tradicije. A že po oveh letih se izkaže, da se na te letne datjave države ni zanesiti in na to se zmanjšuje subvencija od leta do leta in to zneske skupaj letno 2 milijona dinarjev. Tako je ena plet Druga pa je ta da so ostale vse druge zahteve do malega iste kot so bile pri izdatnejši subvenciji — oseba skoraj ni mogoe reducirati, vsega ostalega ne spreminjati, kajti spremembe znižujejo nivo dela Občinstvo, ki je imelo skozi toliko sezon vzgledne predstave, se ne bo zadovoljilo z besedo »štednja«, ako bo gledalo slabo predstavo — občinstvo hoče popolnoma

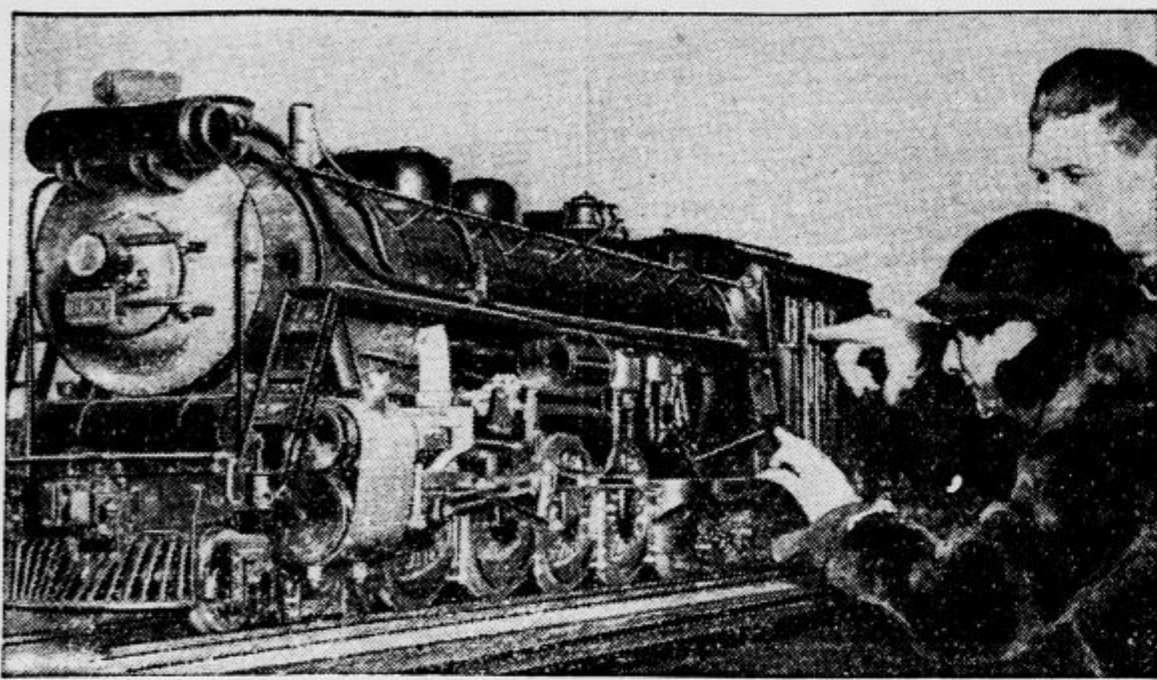
upravičeno dobro robo.« — K članku prof. Šesta se bomo vrnili, ko bo zaključen.

Pesniški uspehi Alojza Gradnika. Knjiga izbranih pesmi Alojza Gradnika »Svetle samote«, ki je izšla za božič v Ljubljani, beleži že sedaj izredno lep uspeh. O nji je poročala vrsta srbskih in hrvaških listov, ki sicer ne beležijo slovenskih književnih novosti, zlasti ne pesniških. Tako je prejšnji teden priobčil prav simpatično daljšo oceno zagrebški »Obzorje«. Dne 23. t. m. pa je objavila beogradska »Politika« skoraj dva polna stolpca z naslovom »Poezija Alojza Gradnika« (s pesnikovim portretom). Referat je spisal književnik in profesor Trifun Gjukic, znan po svojih presenetljivah Preserna Gjukic uvodno ugotavlja, da jezikovne razlike otežkočajo Srbov neposredno uživanje starejših slovenskih pesnikov in pisateljev v izvirnem tekstu da pa se po zedinjenju »u zajedničkom životu govorne razlike izmedju nas i Slovenaca osetno smanjuju; da se jezik meša, a književnost vse više i sve lakše upoznaje. Današnje slovenačke pesnike mi već lakše čitamo nego one starije.« Gjukic karakterizira Gradnikov pesniški razvoj in samo poezijo ter izreka zelo ugodno sodbo o njeni umetniški vrednosti. V poročilu je vpletenih nekoliko, zdi se, do kaj srečnih prevodov.

Foto-amater. Frejeli smo februarško številko mesečnika Foto-amater, ki ga izdaja, ja drogist Benon Gregorič v Ljubljani, ureja pa prof. inž. Leo Novak. Časopis je na strokovni višini in dostojno opremljen

Iz življenja in sveta

Največja in najhitrejša ameriška lokomotiva

Model največje in najhitrejše ameriške lokomotive, ki je razstavljen na veliki razstavi britske industrije v Londonu

Mož s potujočim srcem

Senzacionalno odkritje po strelu v prsni koš

22letni dijak Konstantin Diu je dvoril hčer uglednega bukareškega odvjetnika. Dekle mu je ljubezen vračalo, a ko je zvedela, da dijak Diu tudi neki mladi prodajalki, mu je pokazala vrata. Dijak si je stvar vzel tako hudo k srcu, da si je nabavil samokres in si je doma pred zrcalom poglaval kroglo v levo stran prsi.

Veliko je bilo presenečenje zdravnikov, ko so mu malo nato v operacijski dvorani odprli prsi, da mu potegnejo kroglo iz srca in — srca niso našli. To se pravi,

našli so ga, a čisto na drugi strani nego pri normalnih ljudeh. Ugotovili so, da ima Diu tako zvano »potujoče srce«, kar mu je prišlo prav, kajti tako si je bil nevede rešil življenje. Ta redka lastnost in morada tudi Diujevo pogumno iskanje smrti pa je na odvjetnikovo hčer tako vplivalo, da mu je odpustila njegovo nepremišljeno koketiranje s prodajalko in se je vrnila v njegovo naročje, tako da se je stvar končala vsestransko zadovoljivo.

Japonski Rockefeller

baron Hachirō Miyagi

obvlada polovico japonske trgovine in ima velike interese na zavojevanju Mandžurije in Džehola

Medved ga je razmesaril

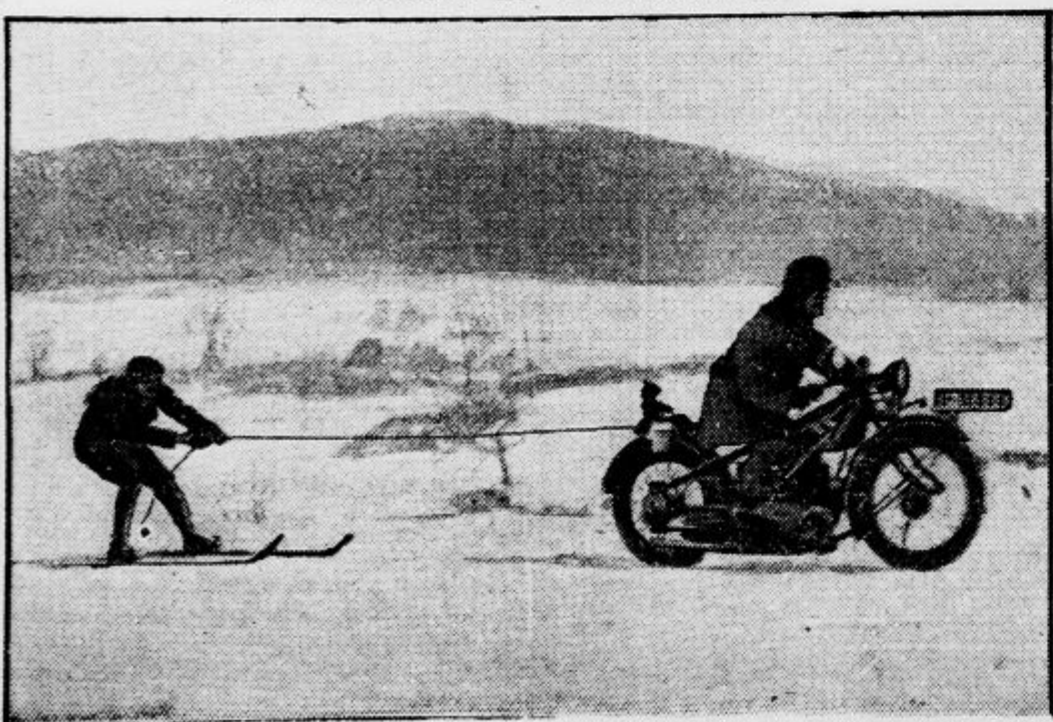
V Avstriji gostuje nekaj dni cirkus La Forte, ki je razpel svoj šotor v Hohenau. Ponos podjetja je sedemletni rjavi medved, dobrodušna zver, ki ni doslej še nikomur storila nič zalega. Z medvedom so uganjali ljudje vsakovrstne komedije. Bil je kljub vsemu krotak in ni reagiral na draženje.

Te dni pa je stopil v cirkuski zverinjak 13letni fantič Franc Lederer. Menil je, da bo medved pokorno prenašal njegove muhavosti. Dregal je z roko vanj, pa tudi z brcami ni štedil. To je medvedu končno le zraslo čez glavo. Zver je popadla nagajivca, ga potegnila k sebi in mu popolnoma razmesarila levo roko. Videč, da gre zares, je začel Lederer vpiti in klicati na pomoč. Priteklo je cirkusko osebje, ki je s težavo oteko nagajivca iz medvedovih sap. Dogodek je povzročil dokaj razburjenje, ki pa ni posebno upravičeno, kajti Lederer je staknil samo to, kar je iskal.

Posledice upora na holandski križarki

Holandska policija v Amsterdamu je aretirala tajnika revolucionarne socialistične stranke Sneevliena. Aretiranca dolže, da je organiziral upor na holandski križarki »Sedem provinc«.

Na smučeh za motociklom

V kopališču Flinsbergu v Šleziji trenirajo bodoči tekmovalci za tekmo na smučeh z motornim kolesom

Milijonarji v ČSR

Na podlagi zadnjega seznama o osebnih dohodkih v češkoslovaški republiki so izračunali, da ima država 326 oseb z milijonskimi letnimi dohodki. Med temi 326 osebami jih je 24, ki razpolagajo z letnimi dohodki nad 5 milijonov Kč, 40 milijonov pa izkazuje na leto nad 3 milijone Kč. Za današnje čase »krize« so to vsakokor številke, ki mnogo pomenijo.

Preobčutljivi ljudje

Na Dunaju živi inženjer, ki ima čudne napade nadehu. Lotevajo se ga samo polti, na potovanju in izletih, večinoma v kočah. Zdravniška preiskava je dognala, da je silno občutljiv za slamo. Poskus je dokazal, da dobi, čim leže na slamnjato, astmatičen napad, ki traja, dokler se ne dvigne z ležišča.

V nekem zdravniškem listu poroča dr. Kereberg še o dveh nenavadnih primerih idiosinkrazije, kakor imenujejo preobčutljivost s tujo besedo. Zdravnik pozna moža, ki časih povzije per kosčkov oranže. Posledice nastopijo takoj. Pojavi se astmatičen napad in revež se potli, kakor bi koračil na najvišjo goro sveta.

Isti zdravnik je imel še drugega pacienta. Če je pojedel slanika, se je jel znojiti na življenje in smrt. V obraz je postal rdeč kakor kuhan rak. Kaj je mogel svetovati obema? Nič drugega, kakor: »Ne jejte oranž, oziroma ogibajte se slanikov!«

250-letnica velikega fizika

René Antoine Ferchault de Reaumur

slaviti francoski fizik, se je rodil pred 250 leti 28. februarja 1683. Njegova začetnica stoji še danes na naših topolmerih, nad skalno 80 stopinj

Pri železnih težkočah, zgagi, zmanjšanem občutku za tek, zapeki, pritisku na jetra, tesnobi udov, zaspanosti, povzroči kozarec »Franz Josefove« grenčice takojšnje poživljanje zastale prebave. Zdravniška sporočila iz tropičnih dežel slave »Franz Josefovo« grenčico kot važen pripomoček proti grizi, kakor tudi železnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mrzlico.

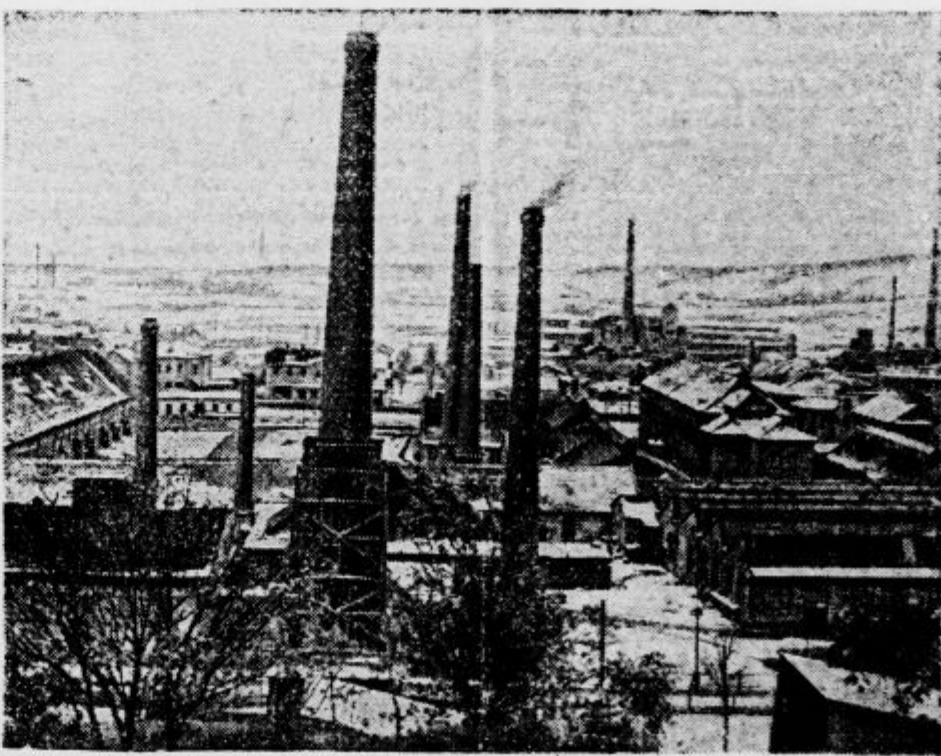
Akademija za ženske

Ker nesmrtniki v Francoski akademiji odklanjajo vstop žensk v to institucijo, so si francoske dame same osnovale organizacijo, ki jim bo skušala dati takšen videz kakor ga kažejo akademiki. Pisateljica Marija de Venly je osnovala društvo pisateljic za ženske. De Venlyjeva je pisateljica romanov »Solze ljubezni«, »Brez dote« in drugih. Pri ustanovitvi društva jo je vodila misel, da je treba osnovati organizacijo, ki bo pospeševala žensko književnost, ki ne prikazuje življenja zgolj v konvencionalnih oblikah. Društvo ima tudi fond, iz katerega se bodo podeljevale uspešnim pisateljicam primerne nagrade. Prvo nagrado je prejela pisateljica Aleksandra Berry za roman »Moj svaki gusar«. Društvo šteje med svoje članice tudi Zolajev nezakonsko hčer Deniso Leblond-Zola.

Avstriji grozi železničarska stavka

Kakor smo že poročali, bodo prejeli nameščenci avstrijskih drž. železnice letos od 1. marca dalje mesečne plače v treh obrokih, in sicer vsakega 1., 10. in 20. v mesecu. Zaradi tega so sklenili avstrijski železničarji protestno stavko, ki bo trajala 1. marca od 9. do 11. ure popoldne. Vlada, ki bo v tem času na postajah, bodo morali dve uri čakati. Dunajska vlada se trudi, da bi stavko odvrnila, toda zdaj se, da ji to ne bo uspelo.

Afera ga je napravila slavnega

Hirtenberg s svojimi tvornicami, ki je postal svetovno znan zaradi transporta italijanskega orožja proti madžarski meji

Pravkar izšla številka Ilustrovane tedenske revije ŽIVLJENJE IN SVET

vsebuje naslednje zanimivosti:

Naslovna slika: PETER ŽMITEK »ZARADI PLENA«

Slika na ovitku: Havajska lepota RERI, ki je sodelovala pri filmu »TABU«, nastopa kot plesalka v evropskih središčih

Vladimir Bartol:

DON LORENZO (5)

NA NOHTIH JE CLOVEKU ZAPISANA BOLEZEN

Rudolf Dostal:

ZGODOVINSKI RAZVOJ POUKA IN VZGOJE GLUHONEMIH (1)

DRUŽINA IN DRŽAVA V ŽIVLJENSKEM SVETU

Lewis E. Lawes:

ŽIVLJENJE IN SMRT V SING SINGU (9)

SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA

N. Spiridonov:

SAMOTNI SOTOR (PO SNEŽNEM METEŽU)

TOLEDO, NEKDANJA ŠPANSKA PRESTOLNICA

Frank Buck:

DOŽIVLJAJI V DŽUNGLI (9)

MOČ ORKANOV — VENTILATORJI NA KRILIH ŽUŽELK — HLADILNIKI V FOTOGRAFIJI — MRAZ, VROČINA IN CLOVEK — CESTNA RASVETLJAVA Z NATRIJEVO LUČJO — ČISTI SPOLNI HORMONI — MORSKI PES, DOBROTNIK CLOVEŠTVA — GOVOREČE PISMO — ANOMALIJE V SVETOVNEM GOSPODARSTVU — CLOVEK IN DOM (Nakupovanje živil) — O »PREROŠKIH SANJAH« — SAH — ZA MISLEČE GLAVE — FOTOAMATER — Na platnicah: O CENCAH — ANEKDOTE — HUMOR

»ŽIVLJENJE IN SVET« izhaja tedensko ter stane trimesečno Din 20.—, mesečno Din 8.—. Posamezne številke Din 2.—. Naroča se pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

Divja lovca na gozdarskem plesu

Prišla sta v smokingih — in z vlomilskim orodjem

V Königswusterhausnu so priredili pred kratkim gozdarji in njih prijatelji plesno zabavo, h kateri so imeli dostop samo povabljeni gostje v predpisani obleki. Na prireditve sta prišla tudi dva elegantna moška, ki ju je bila kmalu polna plesna dvorana. Plesala sta z gospodi in gospodičami, animirala goste in zbujala splošno veselost s svojimi nastopi. Nihče ni vedel, kdo sta in odkod sta prišla.

Ko je bila plesna zabava na vrhuncu, sta tujca izginila s plesišča. Izvedela sta bila namreč, da je mnogo plesnih gostov najelo sobe v hotelu. To jima je prekrizovalo računa, kajti imela sta namen napasti več udeležencev prireditve ponoči, ko se bodo vračali z zabave domov. Na plesu pa sta doznala, da tisto noč sploh ne pojdeta iz hotela, ampak bodo noč prespali v hotelskih posteljah.

Njih sobe sta vzela na piko in vdirala vanje ter jih temeljito oplnila. Gostje, ki so polagoma opazili odsotnost prejšnjih veseljakov, so se končno vzdignili, da bi ju poiskali. Namestu njih pa so našli odprte sobe, iz katerih je bilo pokradeno vse, kar je imelo kakšno vrednost. Nakradene reči sta vlomila, ki sta imela s seboj najmodernejša vlomilska orodja, skrila v posebnem prostoru, kjer sta nagrmadila kovčke, plašče, kožuhe, obleke, nakit in denar. Začel se je seveda lov za neznanecema, kajti vsem je postalo jasno, da ni izvršil tatvine nihče drugi kakor onadva.

Zrakoplov za imenje

»United Press« poroča iz Ljeningrada o svojevrstnem občilu, ki bo rabilo največjemu imenju na svetu. Imenje leži na Kavkazu in ga poznajo pod imenom »Gigant«. Njegova površina je tolikšna, kakor ozemlje Belgije. Ker pa na tem imenju ni cest, rati drugih prometnih pripomočkov, se je vodstvo odločilo naročiti zrakoplov, ki bo prevažal delavce in kmetijske naprave iz kraja v kraj. Zrakoplov bo obsegal 5000 kubnih metrov in bo rabil poleg drugega tudi za uničevanje škodljivcev s kemičnimi sredstvi.

Tudi ona se drsa

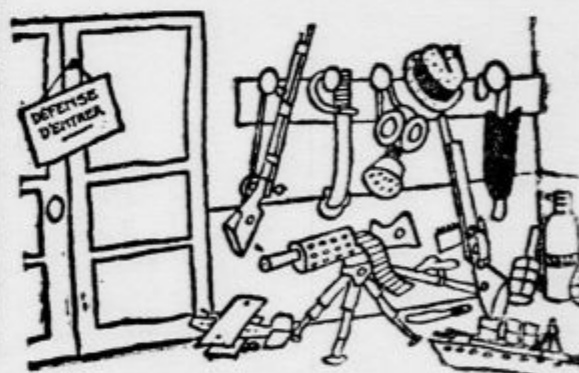
Holandska prestolonaslednica Julijana je velika prijateljica drsanja, ki ga mora gojiti že zaradi svoje korpulence

Spomenik divjemu lovcu

V gozdu pri Oldenburgu so odkrili spomenik divjemu lovcu Hinnerku Ahlersu, ki je bil zaradi prepovedanih eskurzij tridesetkrat kaznovan, a so ga kljub temu imeli vsi ljudje radi

KARIKATURA

Zenevska razorožitvena konferenca
Odložene reči

ANEKDOTA

Ko je bil Napoleon I. na vrhuncu svoje moči, se je nekoga dne razgovarjal s Durocom. »Ali ni res, da me imajo ljudje za mogočastilepnega?« je vprašal cesar. »Da,« je odgovoril Duroc, »so ljudje, ki menijo, da bi radi zavzeli vaše mesto, če bi se dalo napraviti.« — »Tega bi pa res ne hotel, to bi bila zaga,« je odvrnil Napoleon.

Vsak dan ena

»Moja žena hodi ves dan okrog in potem toži o glavobolu.«
»In vi ne ukrenete ničesar proti temu?«
»Pač, mamim si ušesa z vato.«

J. R. Harter.

Biseri v Monte Carlu

Alfred Briveux je zelo prijeten človek, ima pa dve veliki napaki: rad dvori damam in včasih se udeležuje majhnih sleparstev. Zdaj poizkusa svojo srečo v Monte Carlu. S smehljajem na ustnih stopi v igralnico. Igra in sreča mu je naklonjena. V listnici ima šestdesettisoč frankov. Na drugem koncu mize sedi neobičajno grda dama najzrejših let. Mežikne lepemu Briveuxu, ki pa se okrene v stran, ker ni niti trohico vabljiva. Zdaj opazi, da je sedla kraj njega najljubše blondinka; njen beli vrat krasi dragocena biserna ovrtnica.

Mlada dama prične igrati. V kratkih minutah izgubi petsto frankov. Zalostna ostane in odhaja. Briveux tudi konča igro. Mlada dama mu ugađa. Nagovori jo. Dama se ustavi in se molče ozre v simpatičnega moža. Ali jo sme spremljati? Nato gresta mimo grde stare dame, ki se zopet nasmehne Alfredu Briveuxu.

»Kaj hoče ta stara?« — »Stara?« meni mlada dama. »Saj to je vendar kneginja Limekovska, ena izmed naj-

bogatejših žen! Ali niste opazili, kako se mi je nasmehnila?« Briveux se silno začudi. »Mislim sem, da velja smehljati meni. Že med igro je hotela z menoj koketirati.«

»Vi se motite, gospod. Smehljaj je veljal meni, ali bolje rečeno, moji biserni ovrtnici.«

Alfred Briveux se zagleda v njeno ogrlico. Ne ve mnogo o bisernih, vidi pa, da so prekrasni.

»Kneginja bi rada kupila to ovrtnico. Že večkrat sem jo zavrnila, toda stanka ve, da sem brez denarja in da imam v zadnjem času še smolo v igri. Zdaj pa jo moram prodati, vendar sem preponosna, da bi jo sama ponudila.«

Alfred Briveux je nekaj trenutkov pomišljal. Dama je morda v resnični sili!

»Ako želite, milostna, prodam bisere za vas!«

»Res? To bi bilo pač preljubeznivo.« Snela je bisere in jih dala Briveuxu. Dolgo jih je ogledoval, nenadno pa se je zamračil: »Biseri so ponarejeni.«

Mlada dama skoro da ni omedlela. »Ni mogoče, ni mogoče! Dobila sem jih v Parizu od svojega zvestega častilca in ocenili so jih na dvestotisoč

frankov. Tudi stara kneginja jih je imela v rokah ter je bila zaradi njih vsa iz sebe.«

Briveux se je zasmejal. »Draguljar, ki vam je to rekel, je bil menda prijatelj vašega častilca. Ocenil jih je visoko iz same ustrežljivosti. Če pa je stara kneginja prepričana, da so biseri pristni, potem je vse v redu. Prodaj jih za pristne in izkupiček dveh stotisočev frankov si razdeliva na pol.«

»To je vendar sleparstvo!«

Briveux se za to opombo ni zmenil in je le zamahnil z roko. Mlada dama je zaprla oči ter se težko dihaše opirala ob stebel. Briveux je bil navdušen, segel je v žep in ji dal petdesettisoč frankov.

»Jaz sem pošten slepar. Plačam, preden prodam. Drugih petdesettisoč vam prinesem za uro v vašo sobo... Ali smem?«

»Da, je zašepetala dama in zardeala. »Soba števil. 37, Hotel de Paris.«

Briveux se je vrnil v igralnico. Pristopil je k stari kneginji in dejal:

»Kneginja, ali bi mogel govoriti z vami v neki tujni stvari?« Starka pokima pritrjujoče, vendar igra še pol ure dalje. Rada bi priigrala izgub je-

nih trideset frankov. Potem vstane.

»Za kaj gre?«

»Za biserno ovrtnico,« je odgovoril Briveux.

»Za boga, zakaj niste rekli tega takoj! Pojdiva, dragi gospod, pojdiva! Nakupe draguljev izvršujem samo pri svojem prijatelju, draguljarju.«

Spotoma ogleduje bisere. »Uboga dama, da jih mora vendar prodati! Pa čemu potrebuje vas pri tem?« Sicer pa je to postranska stvar. Koliko zahteva za ovrtnico?

»Tristotisoč frankov.«

»To je mnogo denarja — nu, tu smo zdaj pri draguljarju.«

»S čim vam morem postreči, gospa kneginja?«

»Ocenite mi, prijatelj, to biserno ovrtnico. Rada bi jo kupila. Kaj je vredna?«

Briveux je dejal vljudno: »Zahtevam tristotisoč frankov.« Draguljar ogleduje bisere od vseh strani, pokima in reče naposled:

»Ovrtnica je ponarejena.«

»Ponarejena?« vzklikne stara dama. »Ali ste me gospod morda hoteli oslepiti? Pokličite policijo!«

Briveux prebledi. »Pa to ni mogoče...«

Draguljar: »Menda se ne spoznate mnogo na bisere. Imitacija je imenitna, vendar pa so ponarejeni.«

Briveux vzame ovrtnico in hiti do Hotela de Paris. Tam izve, da je mlada dama pred pol ure odpotovala.

Tri dni kasneje se sestane stara kneginja in mlada dama v Genovi.

»Tu je pristna ovrtnica. Ta bedak niti ni opazil, da sem na potu do draguljarja zamenila pristno s ponarejeno.«

»Vse je torej šlo gladko? Koliko duplikatov ponarejenih ovrtnic še imate?«

»Pet.«

Dobro, še danes odpotujeva v Zopott.«

»Pa naj bo! Samo to ti rečem, da se ne bo še kakšnemu bolj prebrisnemu sleparju posrečilo te oskodovali. Kako si mogla neznanemu človeku zupati pristno ovrtnico? Kaj, če bi ti zaljubljeni Francoz ne vrnil ovrtnice in bi z njo pobegnil?«

Mlada žena se nasmehne in reče: »Nekak riziko je potreben, drugače vse to zame ni dovolj privlačno.« In v mislih si je dejala: »Če bi le starka vedela, da je pristna ovrtnica — tu di ponarejena!« (Prevedel J. B.)

SPORT

Zanimiva skakalna tekma v Ljubljani

Gutormsen in vsi naši prvaki na startu. V nedeljo bo imela tudi Ljubljana prilično, da vidi na novo odprti skakalnici Ilirije skakalno prireditev, kakršno se nismo imeli v Ljubljani. Najbolj naši skakalci z Gutormsenom na čelu bodo izvedli okoli 100 skokov. Skakalnica dopušča skoke do skoro 30 m. Pa me, ki se je tako odlično plasiral v Inostem, dalje šramel, Jakopič, Sodja, Zen, Zemva, od mladine Pribovišek, Bevc in vrsta drugih bodo pokazali v Ljubljani svoje sposobnosti.

Dohodi na skakalnice bodo vsi markirani. Eden vodi od odcepa poti od Dreknovega vrha proti Bellevue (približno 5 minut od tam), drugi od Bellevue po vznožju, pod staro skakalnico do Mosteca, tretji s travnjakom do Gasliške doma v Šiški, od tam malo Stepiča skozi Zg. Šiško na mostec (15 minut).

Smučarski klub Ljubljana ne sme manjkati pri tako zanimivi prireditvi.

Mladinsko in juniorsko drsanje na drsališču SK Ilirija. V nedeljo ob 9. dopoldne priredi SK Ilirija na svojem drsališču pod Čekinovim gradom interno mladinsko in juniorsko drsanje, ki bi se moralo vsiti 5. t. m., a je moralo takrat zaradi južnega vremena odpasti. Razpisane vaje so razvidne na ogledni deski v garderobi na drsališču. Drsalna sekcija SK Ilirija daje dnevno navodila in pouk v umetnem drsanju, najlepšem sportu, ki pri nas vsako leto vidno napreduje. Sestanek sodnikov pred drsanjem ob 8.30 v garderobi na drsališču; istotam se bodo sprejemale prijave tekmovalcev.

Smučarski tečaj za začetnike. Smučarski klub Ljubljana priredi smučarski tečaj za začetnike za svoje člane kot tudi za neorganizirane smučarje. Tečaj vodi gospod Jelenič. Zbirališče v soboto ob 14. pri Čadu. Tečaj je brezplačen. Natančnejša pojasnila pri g. Krnperju v trgovini Gorec v palači Kreditne banke.

Nadajvalni smučarski tečaj v Ljubljani. Slovensko planinsko društvo priredi v prihodnjih dneh drugi smučarski tečaj, in sicer za že nekoliko izvežbane smučarje. Prireditev tečaja danes. Prijave za tečaj v pisarni SPD, Ljubljana, palača Grafike, Masarykova c. 14/1. Čas in kraj se izve istotam. Tečaj vodi g. Janez Kveder.

Motokijoring. MK Ilirija razpisuje za nedeljo 26. t. m. motokijoring v Kranju na progi Naklo—Krenj oziroma Strazišče—Bitnje, km 3. Razpis in prijave, ki so bile izvršene za 2. t. m., veljajo v polnem obsegu za 26. t. m. Izvršitev tekme je odvisna od vremenskih prilik ter se bo vse točneje objavilo v sportni rubriki »Jutra«.

Sportno društvo Vrhnika priredi že razpisane smučarske tekme v nedeljo 5. marca, in sicer mladinske, prihranske in seniorske za prvenstvo Vrhnike. V nedeljo 12. marca pa priredi smučarsko vztrajnostno tekmo na daljavo 15 km od Vrhnike, Sv. Jošt, Zirl, Sv. Trije kralji — Rovte — Logatec in nazaj na Vrhniko. Ker je LZSP začasno prepovedal start drugim smučarjem, objavljamo, da bomo pravčasno poravnali članarino, tako da bo dovoljeno startati vsem verificiranim članom. Prijave za vse tekme je oddati s prijavnico društvu ali v trgovini Fr. Šušteršič na Vrhniki.

Smučarski klub Dovje—Mojsstrana priredi 12. marca svojo tradicionalno vsakoletno medklubsko stafetno tekmo v zvezi s skakalno tekmo. Natančnejši spored sledi. Klubi se že sedaj opozarjajo na to veliko in zanimivo prireditev.

Smučarski odsek SPD v Trbovljah razpisuje smučarsko tekmo za prvenstvo Zasavja (18 km) 26. t. m. s startom ob 9. pri Planinskem domu na Mrzlici (višina 1100 m) in ciljem v trgu Trbovlje (višina 300). Pravico udeležbe imajo vsi tekmovalci verificirani pri JZSS. Tekmuje se po pravilniku JZSS. Vsak tekmovalac tekmuje na lastno odgovornost. — Prijavnina znaša 10 Din. Razpisana so Jarila, tako za prvaka Zasavja za leto 1933 (darilo SPD Trbovlje), za prvo plasirano tekmovalca Zasavskega kluba (darilo ravnateljstva TPD), za tekmovalca, ki bo prevzel prvo v najboljšem času in brez padca (darilo g. Baumgartna itd.). — Ker je start določen ob 9. pri Planinskem domu na Mrzlici, je potrebno, da dosepi tekmovalci že v soboto popoldne v Planinski dom. Prenočnina za tekmovalce v zakurjenih sobah na skupnem ležišču brezplačna. Provozi prtljage iz Mrzlice na cilj oskrbi brezplačno smučarski odsek. Dohod na Mrzlico je najbolj prikladen iz Trbovlje oziroma Hrastnika, kjer se vrši prevoz od prstaje do podnožja. Poti so dobro markirane. Prijavitelj se najkasneje do sobote zvečer v Planinskem domu Mrzlica. Vsa pojasni-

la so na razpolago pri Šipu Gustavu, Trbovlje.

SK Reka. Smučarska klubska tekma, ki bi se morala vsiti 5. t. m., ob 26. t. m., ob 10. dopoldne. Start in cilj pri strelišču pod Rožnikom. Tekmovalci naj se prijavijo g. Hartmanu, Mariniču ali Furlanu. Zrebranje startnih števil bo pol ure pred tekmo. Starta lahko vsak član kluba.

SK Tržič. Napovedano tekmo za prehodni pokal na Zelenici, ki bi se imela vsiti v nedeljo, je SKT preložil z ozirom na prošnjo SK Lesce. Tekma bo predvidoma v nedeljo dne 5. marca. Vsa nadaljnja obvestila sledijo v dnevnem časopisu.

Ilirija: Hermes. V soboto in nedeljo se bo vršil table-tenis dvomatch med omenjenima kluboma. Možnosti nastopiti v svojih najboljših postavah z igrački, ki so dosegli že doma in v tuzemstvu večje uspehe. Ta dvomatch bo prvi med Ilirijo in Hermesom po prvenstvu dravske banovine in bo brez dvoma jako napet in zanimiv. — Turnir prične v soboto ob 16. v salonu restavracije »Keršič«.

Ljubljanski zimsko-sportni poudavez ima drevi ob 20. v damski sobi kavarne Emona sejo upravnega odbora.

Smučarski klub Ljubljana. Danes ob 19. zelo važen sestanek tekmovalcev v damski sobi kavarne Emona. Zaradi obsežnega nedeljskega programa in novih tečajev se tekmovalci pozivajo, da se sestanka zanesljivo in točno udeležijo.

ASK Primorje. Seja starejšinskega odbora danes ob 18.30 v posebni sobi restavracije Slanič, prvo nadstropje. Zaradi važnosti udeležba in točnosti obveza. — Predsedstvo naproša članstvo, da v čim večjem številu prisostuje danes premieri operote »Blejski zvonec, ki jo je komponiral skladatelj prof. Saša Santel, naš ugledni in zaslužni član. — Nogometna sekcija ima danes ob 15. napredni obvezi trening za prvo skupino Zemljak. Pisk Matija sigurno.

TSK Silevan. V soboto ob 20. redna odborova seja pri Sokolu. Važno!

NKS »Sparta« sklicuje danes ob 19. v kavarni »Vespernik« sestanek teh odbornikov: Kovačec, Novak, Vlah, Klančar, Gabrijan, Rojc, Komar, Narobe, Beden, Novsel.

Iz življenja na deželi

Iz Kranja

— Ne pozabite na »Eno noč v Kranju« masikarado, ki bo jutri v Narodnem domu. Kongres vseh, ki bodo vlekli letos »plohe«. Prvovrstna in cenena postrežba. Konkurenca mask. Jo jo tekma. Bar. Vojna godba in splitski zbor »Jezeranec«. Posebna dekoracija. Maske! Predprodaja vstopnic je v trgovini A. Adamič.

Iz Litije

— Jutri zvečer masikarada v Sokolskem domu. Najavljene skupine mask.

Iz Zagorja

— Brezposelnosti so dobili zatočišče. Po cestah je bilo dnevno opaziti veliko število mladih zdravih fantov, ki niso vedeli kaj početi. Pretekli teden so že 3 dni delali pri zasipanju stare struge Kotredesce, pa jih je odgnala nova zima. Seveda se radi zbirajo in pogovore o svojih nadlogah, ali dosedaj niso imeli pripravnega lokala, v gostini pa itak brez cvenka ni prostora. G. Mirko Weinberger jim je zdaj dal dve sobi brezplačno na razpolago. V eni bo pisarna Prehrambenega odbora, v drugi pa zbirališče brezposelnih in obenem ogrevalnica. Zeljni so časopisja. Obračajo se na prebivalstvo, odnosno tudi na uprave listov, da jim po možnosti vsaj nekoliko ustrežejo.

— Učiteljski zbor v zagorski dolini. V februarškem zborovanju se je v soboto sestalo učiteljski iz litijske doline, kjer je doma razna industrija: steklarska, premogovna, ciklarska itd. Zatem je čital g. Adamič poglavje iz rokopisa svojega romana: »Hlisa pod uro«, ki govori o pestrem življenju »glazarjev«. Za oboje je bil deležen tople zahvale. Prednji del male dvorane Sokolskega doma, kjer se je vršilo zborovanje, so nato napolnili zagorski in topliški šolarji, ki jih večina v okrilju Glasbenega društva agilni zagorski učitelji. J. J. Kopriva. Tako spored kakor tudi izvajanje sta pokazala vse vrline Koprivove pevke družine, najstarejšega mladinskega zbora v Zasavju, ki ga tvori rudarska deca. Del koncertnega programa s spremljal na klavirju topliški učitelj gospod Oulot. Z obilno pohvalo nagradi-

Zupan, Novak II. Vabijo se delegati Marsa.

Vremenska poročila. Rateče—Planica: —4, leho sneži, snega 1 m, smuka manj ugodna, izgledi dobri. — Krauska gora: —7, visoka megla, 50 cm snega na staro podalogo. — Mojsstrana: —4, oblačno, 40 cm suhega snega, smuka ideala, izgledi prav dobri, koža v Krmi za soboto in nedeljo oskrbovana. — Bled: —6, drobno mede, 45 cm snega na staro podalogo 20 cm.

— Kofce: —12, 30 do 45 cm snega, sneži. — Bohinj: —5, drobno mede, 60 cm snega. — Kočevje: —4, mede, 50 cm snega. — Velika planina: —6, sneži, vreme mirno, brez megle in vetra, snega 1 m po robovih epihan, sneg suh, upanje, da bo smuka za nedeljo ideala. — Kofa na Kravcu: —9, sneži 50 cm novega snega, smuka ideala. — Rakek: —4, 30 cm novega snega, oblačno, sneži, mirno, sneg suh, smuka ideala. — Zaplana: —7, sneži, veter jugovzhodnik, snega na podlagi 60 cm suh, smuka ideala. — Borovnica: —0, snega na podlagi 20 cm, južen, smuka ideala. — Boko: —4, veter vzhodnik, suhega snega 40 cm, smuka ideala. — Rakitna: —5, sneži, jugovzhodnik, snega 40 suh, smuka ideala. — Skofja Loka: —3, burja, snega 40 cm južen, smuka ideala. Vsa tekmovalci za Gradom brezplačen smučski pouk pod strokovnim vodstvom. — Mariborska koča: —3, novega snega 20 cm na podlagi 40 cm, sneg suh. — Ruška koča: —4, novega snega 25 cm na staro podalogo 40 cm, sneg suh. — Klopni vrh: —5, novega snega 25 cm na staro podalogo 50 cm, sneg suh. — Pesek: —7, novega snega 30 cm na staro podalogo 60 cm, sneg suh. — Senjorjev dom: —8, novega snega 25 cm na staro podalogo 40 cm, sneg suh. — Rimske vrlece: —3, novega snega 20 cm na staro podalogo 50 cm, sneg suh. — Peca: —8, novega snega 40 cm na staro podalogo 50 cm, sneg suh. — Zaplana: —7, sneži, veter jugovzhodnik, snega na podlagi 60 centimetrov, suh, smuka ideala. — Borovnica: 0, snega na podlagi 20 cm, južen, smuka ideala. — Boko: —4, veter vzhodnik, snega na podlagi 40 cm, suh, smuka ideala. — Rakitna: —5, sneži, veter jugovzhodnik, snega na podlagi 40 centimetrov, suh, smuka ideala. — Skofja Loka: —3, burja, snega na podlagi 40 cm, južen, smuka ideala. Vsa tekmovalci za Gradom brezplačen smučski pouk pod strokovnim vodstvom.

grad za najboljšo biko,plemenjake. Moramo pa žal ugotoviti, da so bili v več primerih bikoreji zaradi pomanjkanja krme prisiljeni prodati svoje najboljše plemenjake. Sprito tega so bile nagrade dodeljene tudi manj vrednim živinčtom.

— Pomanjkanje semenjskega krompirja se v našem srezu zelo občuti. Dasi je dala kr. banska uprava možnost nabave po minimalni ceni 1 Din za kg, vendar so bila naročila povsem neznatna, ker si ga naš poljedelec tudi pri tej nizki ceni ni mogel nabaviti. Sprito tega dejstva bi bilo umestno in potrebno, da se v pomožno ukrepe uvrsti tudi vraščanje nabave dobrega semenskega krompirja, že zaradi tega, ker je po večini ves krompir, kar ga posedujejo naši kmetovalci, zaradi degeneracije nesposoben za seme.

Iz Trbovelj

— Ustanovni občni zbor Jadranske straže bo 24. t. m. ob 20. v Sokolskem domu. Vabljeni vsi.

— Smučska tekma za prvenstvo Zasavja na 18 km dolgi progi se izvede v nedeljo 26. t. m. Tekmovanje priredi smučski odsek SPD. Start ob 9. uri pri Domu na Mrzlici (1119 m), cilj v Trbovljah, trg, okoli pol 11. ure.

Iz Ptuja

— Tragična smrt otroka. Neka viničarka z Velkega vrha v Haložah se je v nedeljo 19. t. m. odstranila z doma ter pustila doma v postelji komaj dva meseca stara otroka. Ko se je vrnila domov, je našla otroka v postelji mrtvega. Oročniki so zadevo prijaviли sodišču, ker so bili na glavi in po hrbi znaki nasilne smrti. Trupelce je bilo preneseno v mrlišnico k Sv. Barbari v Haložah, kamor je odšla sodna komisija.

— Nevarna poškodba. 18. t. m. se je zbrala v neki gostilni v Sokolah družba fantov, ki so bili v mesečnem prijateljskem razgovoru. Ker je bilo v gostilniški sobi precej hladno, so se preselili v kuhinjo, kjer pa so se začeli v šal med seboj pripraviti. Babšek Frančišek in Berglez Alojz sta zadela v Pernata Mihaela, ki je mislel, da gre zares in da je napad namenjen njemu, segel po nožu ter zadal Stefanu Berglezu iz Škol veliko rano v levo roko. Prezrel mu je žilo in so ga morali se tisto noč spraviti v bolnico v Maribor. Pernat pravi, da je pač tako storil v naglici, sicer pa da so si bili prijatelji.

— Kino predvaja v soboto in nedeljo ob pol 19. in pol 21. uri zvočni film »Raspuline«.

★

ORLA VAS. Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet in Sokolska četa sta igrali 12. t. m. v Moziroju Tiranovo igro »Razbojnik Guzaj«. Dvorana je bila popolnoma zasedena in smo med gledalci opazili večino mozirske inteligence. Igra je občinstvu zelo ugajala. V prijetno dolžnost si oštemo, da se mozirskim bratom Sokolom najpričnejše zahvalimo za njihov trud in požrtvovalnost, ker so nam pripomogli, da je prireditev, tako častno uspeša. Nismo se mogli načuditi vzorni disciplini in redu, ki vlada med tamošnjim članstvom; prenečeta nas je njihova nepriljudna naklonenost, ki so nam jo ves čas izkazovali. Vsem vrlim bratom Sokolom še enkrat priročna hvala!

SMARJE PRI JELSAH. Poročil se je 19. t. m. g. Šolski upravitelj Polde Smeh z gđ. Marjano iz ugledne rodbine Ogrizko-

vih v Erjavci pri Rogaški Slatini. Bilo srečno! — Sokolska župa Celje je odobrila društveno upravo s starostjo dr. Hrašovcem na čelu. 26. t. m. zvečer priredi sokolsko društvo zabavo v sokolski telovadnici. Na prireditvi vabi vse članstvo in prijatelje. Na pustni tork popoldne pa bo istotam rajejan sokolske deca. — Strelska družina vadi v zimskih mesecih svoje članstvo v sobnem streljanju. Vsako nedeljo je pri Gradu mnogo vnetih strelcev, s katerimi tekmujejo članice strelske družine.

Sokol

Smučarski odsek Sokolskega društva v Hotečršču pri Logatcu obvešča vse sokolske smučarske odseke in sportna društva, da priredi v nedeljo, 26. t. m. tekmo v smučskem teku na 15 km. Prijavnina 5 Din. Prijave se sprejemajo do nedelje do 12. ure. Naknadna prijavnina je dvojna. Zrebranje in objava proge ob 13. uri v gostilni sestre Marije Logarjeve. Start ob 14.30 uri. Po končanem tekmovalstvu objava rezultata in razdelitev nagrad. Del proge vodi tik ob italijanski meji, ostali del proge je razmeroma lahek z višinsko razliko 200 m. Zapadlo je preko 30 cm snega. Vabimo vse prijatelje smučanja, da se udeležijo v čim večjem številu naše prve letošnje smučarske prireditve. Zato v nedeljo vsi v obmejno Hotečršču!

Smučarske tekme celjske sokolske župe, ki so bile določene na 12. t. m., so bile zaradi slabih snežnih prilik takrat odgodele in se bodo vršile v nedeljo, 5. marca dopoldne v Velenju. Prijavnice je treba poslati najkasneje do 28. t. m. načelstvu Sokolske župe v Celju. Vsak prijavitelj se naj da po možnosti že doma zdravniško preiskati in naj potrdilo istotako pošlje na omenjeni naslov. Tekmovalci, ki se res niso mogli dati doma zdravniško preiskati, bo pred tekmo preiskal zdravnik v Velenju; ostali ne bodo pripušteni k tekmi. Odhod iz Celja 5. marca zjutraj pod vodstvom br. župnega načelnika v železniških vozovih, ki bodo zanje določeni. Tekmovalci od Brezice naprej morajo prispeti na predvečer in bo zanje pripravljeno prenočišče. Župa je prosila za polovično vajo, da se lahko te ugodnosti poslužijo društva, ki se zaradi premalega števila prijaviteljev ne morejo poslužiti pravilnika o znani vozni.

Sokolsko društvo v Rogatcu priredi v nedeljo 26. t. m. naračajsko smučarsko tekmo pod vodstvom br. Čurina. Zbirališče bo ob 13. na mostu pred sodiščem. Razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad bo ob 16. pri br. Marinču.

Izrazi simpatij našemu sokolstvu prihajajo Savezu v Beograd še vedno iz vseh krajev Jugoslavije. Med drugimi so se postavili ob bok Sokolstvu z izrazi največje ga priznanja: žensko dobrotno društvo v Baru, pododbor narodnih železničarjev v Vinkovcu, Vrhu, Baru in Subotici, skupščina naroda v okraju Bileća, društvo »Jugoslovenski skup« v Tjemenju, omladina v Zagrebu, učiteljsko sreza Brčko, Narodna obramba v Županju, občne Metković in Devica Marija v Polju, dalje društvo »Kardordjor« v Senti, slusateljski pedagoškega tečaja v Beogradu, intelektualci in kmetje v Donji Draguš, itd.

+

Zapustil nas je v globoki žalosti, star 87 let, naš predobri oče, stari oče, prastari oče, stric in tast, gospod

GREGOR LAH

poštni upravitelj v poklju, večkrat odlikovan, bivši dolgoletni župan, častni meščan mesta Lož, častni predsednik Posojilnice in hranilnice Stari trg-Lož, itd.

Pokopljemo ga v petek ob 3. uri popoldne na domače pokopališče.

V Ložu, dne 23. februarja 1933.

2840

Globoko žalujoče rodbine:
Lah, Premrov, Kajfež in ostalo sorodstvo.

